

ÁLLAMI ELLÁTÁS ALATT ÁLLÓ
ERDŐBIRTOKOK
EGYESÍTETT KEZELÉSE
SZÖVETKEZETI ALAPON.

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL
A JÖVEDELEMELOSZTÁS ÉS AZ ERDŐRENDEZÉS
SZEMPONTJAIRA.

IRTA:

BENKOVITS KÁROLY

OKL. ERDŐMÉRNÖK, M. KIR. FŐERDŐMÉRNÖK.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (Műegyetem)
Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara által elfogadott műszaki doktori értekezés.

Bírálok:

Fekete Zoltán

egyetemi ny. r. tanár.

Lesenyi Ferenc

egyetemi ny. r. tanár.

1941.

RÖTTIG-ROMWALTER NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, SOPRON.

ÁLLAMI ELLÁTÁS ALATT ÁLLÓ
ERDŐBIRTOKOK
EGYESÍTETT KEZELÉSE
SZÖVETKEZETI ALAPON.

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL
A JÖVEDELEMELOSZTÁS ÉS AZ ERDŐRENDEZÉS
SZEMPONTJAIRA.

IRTA :

BENKOVITS KÁROLY

OKL. ERDŐMÉRNÖK, M. KIR. FŐERDŐMÉRNÖK.

Országos Erdészeti Wagner Károly Erdészeti	
Leltári szám:	113/1
Csoport szám:	1
Rektári jelzet:	S.M.

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (Műegyetem)
Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara által elfogadott műszaki doktori értekezés.

Bírálok :

Fekete Zoltán
egyetemi ny. r. tanár.

Lesenyi Ferenc
egyetemi ny. r. tanár.

1941.

RÖTTIG-ROMWALTER NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, SOPRON.

Az állami ellátás alatt álló erdőbirtokok egyesített kezelése szövetkezeti alapon.

Különös tekintettel a jövedelemelosztás és az erdőrendezés szempontjaira.

A tervezet erdőgazdaságpolitikai indokolása.

Régi erdészeti jogunk alaptörvénye, az 1879. évi XXXI. t.-c. kimondta, hogy a korlátolt forgalmú erdők birtokosai erdőiket rendszeres gazdasági üzemterv szerint kötelesek kezelni és hogy az üzemtervszerű erdőkezelés biztosítása végett szakértő erdőtiszteket kötelesek alkalmazni. A törvény e rendelkezéseinek betartása a kis kiterjedésű, korlátolt forgalmú erdőbirtokokra azonban nehézségekbe ütközött, mert ezeknek csekély jövedelme a szakértő erdőtiszt tartását nem bírta el. Az 1898. évi XIX. t.-c.-ben ezért elrendelte a törvényhozás, hogy mindazokat a korlátolt forgalmú erdőket, amelyeknek birtokosai szakértő erdőtisztet nem alkalmaznak, állami kezelésbe kell adni.

A most említett törvénycikkkel intézményesített állami erdőkezelés rendszerének legjellemzőbb sajátossága az volt, hogy a törvény csupán az erdőgazdasági teendőknek irányítására, — tehát a tervek elkészítésére, a munkálatok kijelölésére, véleményadásra stb. — korlátozta az állami erdőkezelés szolgálati szervezetének hatáskörét és nem terjesztette azt ki a munkálatok közvetlen végrehajtására, az erdővédelem közvetlen gyakorlására, továbbá az anyag- és pénzkezelésre stb. is, hanem kimondta, hogy azokat a feladatokat az érdekelt birtokosok saját munkaerejükkel és saját költségükön kötelesek teljesíteni. Ez utóbbi munkálatokat is, tehát mindazoknak a teendőknek az ellátását, amelyek valamely erdőbirtok kezelését kimerítik, csak abban az esetben vállalhatták el az állami erdőkezelés szervei, ha a földművelésügyi miniszter ezt a birtokos kérelmére megengedte. A most utóbb említett teljes kezelés esetei azonban kivételesek voltak, úgyhogy az 1898. évi XIX. t.-c. által életrehívott állami erdőkezelés rendszere a gazdálkodás főbb irányelveinek kijelölésében és ezeknek útbaigazításokkal és tanácsokkal való érvényesítésére törekvő szolgálati tevékenységben merült ki.

Leghivatottabb bírálatát állami erdőkezelésünk rendszerének azok-

ban a fejtegetésekben találjuk meg, amelyekben *Kaán Károly* az 1898. évi XIX. t.-c. gazdaságpolitikai méltatását nyújtja (I. Erdőgazdaságpolitikai kérdések. Sopron, 1923. 59—74. oldal).

Az állami erdőkezelés hatáskörének ilyen megállapítását maga a törvény azzal indokolja — mondja *Kaán* —, hogy „csupán azoknak a szakteendőknek az ellátásával kíván gondoskodni, amelyeket az erdőtörvény (az előbbieken említett 1879. évi XXXI. t.-c.) 21. §-a értelmében a rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelt erdőkben szakértő erdőtisztnek kell végezni”. A hatáskörnek ezen az elvi alapon való megállapítását azonban — fejt ki igen helyesen *Kaán Károly* — a törvényhozás nem vitte helyes következetességgel keresztül. Mert a szakértő erdőtiszt által ellátandó munkakör nemcsak a tervek elkészítéséből, irányításból, tanácsadásból, a különböző munkálatok kijelöléséből áll, tehát nemcsak azokból a teendőkből áll, amelyeket a törvény az állami erdőkezelés szervezetének hatáskörébe utalt, — hanem kiterjed a fatermelésre és szállításra, az anyag- és pénzkezelésre, az erdővagyon őrzésére és általában mindazon teendőkre is, amelyek közvetlen anyagi felelősséggel vannak összekötve, de amelyeknek ellátására az állam általánosságban már nem vállalkozott.

Ebben, hogy a törvény az állami erdőkezelés hatáskörébe az erdőgazdasági teendőknek csupán adminisztratív irányítását utalja, látja *Kaán* a rendszernek talán leglényegesebb hiányát és hibáját. Mert így az állami erdőkezelés az üzemtervszerű gazdálkodásnak inkább csak alaki követelményeiről gondoskodhatott, de nem vezethetett általánosságban a gazdálkodás ama belterjesebb formáinak kialakításához, amelyek az állami ellátás alatt álló erdőbirtokok értékének és jövedelmének gyarapításához szükségesek lettek volna. Ezért van az, hogy állami erdőkezelésünk — jöllehet a körébe vont erdőbirtokok nagy tömegének üzemtervvel való ellátása, kopár területeink befásítása és általában véve az erdészeti érdekek közigazgatása terén kiváló munkásságot fejtett ki — nem érhetett el olyan eredményeket, mint amilyeneket a szakképzett erdőtisztek által vezetett üzemtervszerű gazdálkodástól elvárhattunk volna.

Az új erdőtörvény, az 1935. évi IV. t.-c. az állami kezelésre vonatkozó rendelkezéseivel lényegében véve azokat az alapelveket hagyta meg, amelyeken a régi rendszer nyugodott és így annak fogatékosságai átkerültek az új törvénnyel kiépített államerdészeti kezelés rendjébe is. Az erdőfelügyelőségek, amelyek most az államerdészeti kezeléssel kapcsolatos feladatokat ellátják, most is csak a kezelés irányításával vannak megbízva, mert hatáskörüket az új törvény a közvetlen anyagi felelősséggel járó erdőgazdasági teendők elvégzésére szintén nem terjesztette ki, hanem ezeket a tennivalókat, éppen úgy, mint a régi rendszerben, most is az erdőbirtokosok saját munkaerejükkel és saját költségükön végzik el.

Hogy a birtokosok a rájuk rótt eme kötelezettségeknek hogyan felelnek meg és hogy ennek milyen következményei lehetnek, azt a Vas vármegye vasvári járásában szerzett közvetlen tapasztalataim és megfigyeléseim alapján a következőkben mutathatom be:

Az erdőérték fokozatos csökkenését nagy mértékben előidézi az erdők faállományának a tulajdonosok által végzett rendszeres engedély nélküli kiszedése, vagyis a kilopkodása, ami leginkább az erdőbirtokossági társulatoknál divik, azonban az egyéb erdőbirtokokon is gyakori jelenség.

Ez a rendkívül káros használati mód abból áll, hogy a növekedésben lévő állományokból — *erdőápolás címén* — a legszebb faanyagot szedik ki, tekinteten kívül hagyva a tisztítás és gyérités műveletének állománygazdasági és talajvédelmi szempontból elkerülhetetlenül fontos alapelveit. Ennek következtében a véghasználati fatömeg értéke esetenként az erdőbirtok közterheinek a fedezésére sem volt elégséges.

Ezen eljárásnak a további következménye a talaj termőerejének a csökkenése, mert a legfejlettebb faegyedeknek rendszertelen kiszedésével megszűnik a szükséges mértékű talajárnyékolás, ami maga után vonja az elgazosodást és előidézi a talajtápanyagok hasznosítatlan bomlását, amelyeknek a pótlásáról a visszamaradt alárendeltebb állomány lombohullásával nem képes gondoskodni.

Ezt a használati módot célozza az állományok kiszedési lehetőségének meg nem engedett módon való előidézése is, rendszerint a fák kérgének, illetve héjának oly mértékű megsértésével, hogy azok száradásnak induljanak és ezáltal pénzügyi szempontból megokolt kitermelésük szükségé álljon elő.

Általában a kilopkodás szokását nagy mértékben fokozza és állandósítja az a körülmény, hogy ma már az erdőbirtokossági társulatok oly sok tagból állanak, hogy a közös erdő évi fahozamának jog szerint felosztott hányada nagyon csekély, amelyet azután a birtokos tagok a jelzett módon igyekeznek kipótolni.

A szabálytalan használatokat sok esetben a kényszerhelyzet is előidézi azáltal, hogy a községek költségvetésébe bele nem illeszthető, vagy hiányzó és időközben szükséges kiadások előteremtése a község lakosai-ból álló erdőbirtokossági társulatokra, mint önkormányzati testületekre hárul. És ez az autonóm gazdálkodási rendszer egyúttal lehetővé teszi a társulatok vezetői részéről sok esetben tapasztalt szabálytalanságokat is, amelyek végeredményben az erdőt károsítják, vagy a szükséges befektetés és munkálat elmaradásával, vagy pedig az esedékes közterheknek rendkívüli használattal való újbóli előteremtésével.

Az erdőtörvény szigorú rendelkezéseket tartalmaz ugyan az erdőbirtokossági társulatok vagyongkezelésének ellenőrzésére, de ennek hatá-

lyos gyakorlása pénzügyi okok miatt, nehézségekbe ütközik. Ezért azután az autonóm gazdálkodási rendszer visszaélések kútforrásává válik.

Viszont a szakszerű állománytisztítást és áterdölést, ami kevesebb haszonnal jár, sőt erdősebb vidéken a tisztítás esetleg még költséget is jelent, a birtokosok a kijelölés szerint nem hajtják végre és ezért az erdők nélkülözik azt az alapvető erdőgazdasági műveletet, amely az állományok szabályos kifejlődésének elengedhetetlen feltétele.

Mindezeknek a körülményeknek természetes folyománya azután az az általánosan tapasztalt nemtörődömség, amely az elsorolt okok következtében leromlott erdővel szemben megnyilvánul a birtokos tagok részéről akkor, mihelyt annak közkölséggel, vagy közmunkával lehetséges üzemképessé tételéről van szó. És ez alól általában a nagyobb erdőbirtokok sem kivételek, amelyek vezetői gyakran a mértéken felüli használatból származó többjövedelem pillanatnyi előnyét tartják szem előtt, nem számolva a kifosztott, vagy a megtakarított erdősítési és egyéb szükséges befektetési költséget nélkülöző erdőüzem tőkecsökkenésével, illetve jövőbeli kisebb jövedelmével.

A tapasztalatok alapján pedig köztudomású tény, hogy az alkalmazható kényszereszközök a várt eredményt sohasem hozták meg.

Úgy a faállományra, mint a talajra károsan ható további jelenség az erdei legeltetés, amelyet elenyészően csekély kivétellel titokban minden erdőben űznek, tekintet nélkül az erdő nagyságára és a tulajdonos gazdasági műveltségére.

Káros kihatással bír az erdőalom kiszedése is, amelyet a rossz gabonatermések esetén előálló kényszerhelyzetekre való figyelemmel — a gyakorlás módozatainak és feltételeinek szigorú körülírása mellett — a szükség eseteire szintén lehetővé kell tenni. A kikötött feltételek betartása és a gyakorlásnak csakis a végső szükség eseteire való korlátozása azonban az ellenőrzés pénzügyi nehézségei miatt igen nehezen biztosítható. Pedig ennek a mellékhasználatnak még a legeltetésnél is károsabb hatása van. Igaz, hogy ez a hatás nem érzékelhető azonnal, hanem csak akkor, amikor a humuszrétegtől megfosztott erdőtalaj termőerejének leromlása következtében már a vágásterületek erdősítése jelentékeny költségek mellett is nehezen sikerül és az új állományok mennyisége és minősége szomorú képet mutat.

Az erdőérték közvetlen és nagymértékű csökkenésének a további okát a szabályszerűen engedélyezett rendkívüli fahasználatok szolgáltatják.

Ezeket a már előadott okokból származó elégtelen jövedelem miatt felszaporodott közterhek kiegyenlítésének a szüksége, illetve leginkább a mezőgazdaság általános válságából eredő vagyoni romlás elhárítása kénytelen lehetővé tenni, az erdőgazdasági érdekeket biztosító feltételek kikö-

tésével. Ezeknek a feltételeknek a teljesítése azonban — akár pénzügyi, akár pedig természeti okokból kifolyólag — az eddigi tapasztalatok alapján sohasem történhetett meg a megkívánt mértékben.

Az erdőérték közvetlen csökkenéséhez hozzájárulnak még a törvényesen engedélyezett területcserék, amelyek kivétel nélkül a szabályosnál nagyobb fahasználat lehetővé tételét célozzák. Viszont a cserébe adott területek rendszerint gyenge talajúak, amelyek az erdőbirtok területét növelik ugyan, annak a csere fejében kihasznált fatökéjét azonban belátható időn belül pótolni nem tudják.

A rendkívüli fahasználatok természetes következménye azután a szabályos évi vágásterületeknek az arányos csökkentése, vagyis az erdők évi jövedelmének az apadása, az erdőbirtokra eredetileg kivetett adó- és egyéb járuléklarék változatlansága mellett.

Mindezen káros jelenségek összhatása abban nyilvánul meg, hogy az állami kezelés alatt álló erdőbirtokok értékének fenntartása nehézségekbe ütközik, sőt sok esetben az erdőérték folyamatos csökkenését is észlelhetjük, amit a későbbiekben ismertetett számadatok kétséget kizárólag igazolnak.

A most leírt helyzetkép készítetett engem arra, hogy kutassam egyrészt azokat az okokat, amelyek az állami erdőkezelés ilyen rendszerének kiépítésénél annakidején irányadók voltak, másrészt keressem azokat a módokat, amelyekkel államerdészeti kezelésünk hibái kiküszöbölhetők volnának.

Az okokra vonatkozóan ismét *Kaán Károly* előbb említett kiváló munkája nyújt felvilágosítást, amikor rámutat arra, hogy a magánjogok tiszteletben tartására irányuló törekvés és a birtokosok jogai korlátozásától való félelem volt az, ami annakidején az 1898. évi XIX. t.-c. kodifikációjának munkásait és a törvényhozást az állami erdőkezelés rendszerének az előbb ismertetett alapokra való kiépítésénél vezette.

Ezzel szemben ugyancsak *Kaán Károllyal* egyetértően mindjárt most meg kell állapítanunk, hogy az erdőgazdálkodásnak az állam által való teljes ellátása nem jelent a birtokosok részére jogfeladást, mert hiszen a gazdálkodás közvetlen anyagi felelősséggel járó feladatainak ellátása, úgymint a fatermelésnek intézése, a kiadásoknak és bevételeknek kezelése stb. a birtokosok magánérdekeit szolgálja — akár az állam, akár a birtokosok maguk végzik azokat. És hogy az állami erdőtisztek munkásságának a teljes gazdálkodás vitelére való kiterjesztése nem jelentett az erdőbirtokokra sem jogkorlátozást, sem joghátrányt, sem egyéb hátrányos következményeket, azt igen találóan bizonyítja *Kaán*, amikor rámutat arra, hogy legszebb sikereit az állami erdőkezelés intézménye ottan érte el, ahol a törvény felhatalmazása alapján a földművelésügyi miniszter megengedte, hogy az állami erdőkezelés szervei nemcsak a gazdálkodás irányí-

tását, hanem az egész erdőgazdaság intézésének ellátását is elvállalhasák. Szeged és Szabadka városok erdőbirtokai a legfényesebb tanubizonyosságai ennek a megállapításnak.

E megállapítás irányt ad a javítás módozatainak keresésében is, mert világossá teszi, hogy arra kell törekednünk, hogy az érvényben lévő rendszertől eltérően az állami kezelést olyan alapokon szervezzük meg és olyan tevékenységgé fejlesszük ki, amely nemcsak az üzemtervszerű kezelés ügyvitelének nagy vonásokban való irányításában merül ki, hanem a „kezelés”-nek fogalomkörébe tartozó összes teendőket felöleli. De itt mindjárt reá kell mutatnunk arra is, hogy az állami erdőkezelés hatáskörének a gazdálkodás szerves egészére való kiterjesztését egymagában véve még nem tartjuk elegendőnek. Hiszen az állami erdőkezelésbe főként kisebb kiterjedésű erdőbirtokok kerülnek, rendszerint olyanok, amelyeknek jövedelmezősége a külön szakértő erdőtiszt tartását nem engedi meg. Köztudomású tény pedig az, hogy okszerű erdőgazdaságot kis erdőbirtokokon űzni a legritkább esetekben lehetséges, nemcsak azért, mert az erdőgazdaság hosszú fordulójánál fogva tartamos jövedelmet csak a nagykiterjedésű erdőbirtokok nyújthatnak, hanem talán méginkább azért, mert a használatokat, a felújításokat, az állományápolási és állománynevelési stb. munkálatokat megfelelő tervszerűséggel csakis ilyeneken lehet vezetni és így csakis a nagyobb erdőbirtokokon van meg az erdőgazdaság tervszerű fejlesztésének lehetősége. Ezért az állami erdőkezelés hatáskörének a gazdálkodás egészére való kiterjesztését nyomon kellene hogy kövessék az olyan intézkedések, amelyek megszüntetnék az állami ellátásba utalt különféle kiterjedésű erdőbirtokok üzemtervi különállóságát és azokat nagy, az okszerű erdőgazdaság vitelére is alkalmas gazdasági egységekké olvasztanák össze. Félreértések elkerülése végett mindjárt most igyekszünk kijelenteni, hogy az az egyesítés az egyes birtokosok tulajdonjogait fentartaná és csupán azt a célt szolgálná, hogy olyan birtoktestek alakítása váljék lehetővé, amelyek keretében az egyes birtokosok erdővagyonának fejlesztését és előnyösebb jövedelmezőségét biztosítani lehet.

Nyilvánvalóan következik az elmondottakból, hogy azok a megoldási módozatok szolgálják legeredményesebben az állami erdőkezelés és ezen keresztül a közgazdaság érdekeit, amelyek az erdőgazdaság viteléhez megkívánt szakértelem biztosítása mellett arra is törekszenek, hogy a kisebb erdőbirtokokat, azoknak egyesített kezelése útján, nagyobb gazdasági egységekké fogják össze.

Ennek a helyes erdőgazdaságpolitikai elvnek szem előtt tartásával oldotta meg pl. a törvényhozás az 1890. évi XIX. t.-c.-el a volt naszódvidéki 44 község erdősegeinek állami kezelését. Az állami erdőkezelés szerve, a volt besztercei m. kir. erdőigazgatóság azért itten, függetlenül az

egy-egy községek birtokhatáraitól, akként alakította ki a kezelési és üzemi egységeket, ahogyan az az okszerű erdőgazdaság szempontjából leginkább megfelelt és azokban a gazdaság összes teendőit ellátta. Az erdőigazgatóság az ilyenformán egyesítve kezelt erdőkben folytatott gazdálkodásból származó tiszta jövedelmet osztotta szét azután az egyes községek között egy olyan aránykulcs szerint, amelyet az egyes községek erdőbirtokainak kiterjedése, termőképessége és faállományértéke alapján határoztak meg.

És ismét meg kell állapítanunk, hogy akárcsak Szegeden és Szabadkán, az állami erdőkezelés itt is fényes sikereket ért el és a céltudatosan vezetett gazdálkodás rendszerével a községek erdővagyonát nemcsak megővta, hanem értékben gyarapította is. Míg a székely községek erdeiben, amelyeknek kezelését már csak az 1898. évi XIX. t.-c.-el kiépített rendszer szerint látta el, az állam — sajnos — távolról sem számolhatott be ilyen eredményekről.

Igaz, hogy a volt naszódvidéki községek erdeinél az összes gazdasági teendők ellátásával kapcsolatos egyesített kezelés megvalósításának feltételei igen kedvezőek voltak, mert többé-kevésbé azonos állományviszonyokkal bíró és azonos birtokcímű, azaz csupán községi erdőről volt szó. De meg kell találnunk a gazdálkodás szerves egészére kiterjedő egyesített állami erdőkezelés közigazgatási, jogi, szervezeti és jövedelemmegosztási alapjait itt is, ahol a birtokcímek különfélesége, a birtokok fekvése és különböző gazdasági viszonyai lényegesen nehezebb helyzet elé állítanak.

A megoldás lehetőségeit kutatva, érlelődött meg bennem az ebben az értekezésben ismertetendő tervezet, amely a vasvári járás állami erdőkezelés alatt álló erdőbirtokait szövetkezeti alapon egyesítené és úgy foglalná össze az eddig különálló üzemtervi egységeket alkotó erdőbirtokokat olyan nagyobb üzemi egységekké, amelyeken a teljes mértékű, vagyis a gazdálkodás összes teendőinek ellátására kiterjedő állami erdőkezelés eredményesen megvalósítható volna.

Ebben az értekezésemben az általam tervezett szövetkezeti társulásnak főként azon kérdéseivel kívánok behatóbban foglalkozni, amelyek a szövetkezeti erdővagyon jövedelmének a szövetkezet egyes tagjait alkotó erdőbirtokosok között való felosztására, illetve a jövedelemmegosztás rendszerének a megállapítására, továbbá a szövetkezeti alapon folytatott erdőgazdaság erdőrendezési és szolgálati szervezeti szempontjaira vonatkoznak. Mégis röviden utalni kívánok még azokra az irodalmi és egyéb megnyilatkozásokra is, melyek a kérdést gazdaságpolitikai és törvénykezési szempontból is megvilágítják.

A hazai irodalomban *Kaán Károlynak* a már több ízben idézett munkája állapítja meg, „hogyan az egymás mellett vagy egymáshoz közel elterülő kis erdőbirtokok közös gazdasági ellátása az erdőgazdálkodás

közismert természete szerint sokkal előnyösebb s amellet az ellátásnak ilyen irányba terelése a helyes erdőgazdasági politika nézőpontjából s egyben közgazdasági érdekekből is fontos..." A törvényhozási intézkedésekkel való beavatkozás szempontjából pedig nagyon szépen fejt ki álláspontját *Kaán Károly*, amikor azt mondja, hogy „az évszázados fatőke eltékozlása évszázados, sőt több évszázadra kiható súlyos következményekkel is járhat! Ennek a fatőkevagyonnak okszerű használatát tehát jogkorlátozó állami szabályozás nélkül az egyéni elhatározások esélyeinek és következményeinek kitenni nem lehet".

A bennünket leginkább érdeklő német irodalom az erdőgazdasági szervezetek (*Waldgenossenschaften*) különféle rendszereivel részletesen foglalkozik.

A német erdőgazdasági politika tudományos művelői *Endres* és a két *Weber* egyöntetűen állapítják meg, hogy az ilyen társulások alapját és célszerűségét azon helyes elv alkotja, hogy észszerű erdőgazdálkodás csak kiterjedtebb erdőterületen lehetséges. Megállapítják, hogy a legfőbb célja az ilyen szövetkezeti társulásnak az, hogy a nagy mértékben eldarabolt kiterjedelmű erdőbirtokok részére is biztosítani lehessen az okszerű erdőgazdaság előnyeit és megegyeznek abban, hogy a sikert leginkább a teljes mértékű szövetkezetek (*volle Wirtschaftsgenossenschaften*) biztosítják, ahol a gazdálkodás egy közös, egységes üzemterv szerint és közös egységes számlákon történik és ahol csupán a jövedelmet osztják fel a szövetkezetbe tömörült birtokosok között a megállapított aránykulcs szerint. Rámutatnak természetesen az ilyen szövetkezetek megalakításának a nehézségeire is, amelyek különösen a szövetkezetbe tömörítendő erdőbirtokosok érdekeinek az összeegyeztetésében rejlenek. De egyetértenek a tekintetben is, hogy az ilyen szövetkezetekhez fűződő erdőgazdasági közérdek megvalósítása céljából törvénybe gyökerező kényszerintézkedések is helyénvalók.

Avagy hivatkozunk az 1936. év őszén Budapesten tartott II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszus határozatára, amelyben a *Marinovič Milán dr.* belgrádi egyetemi tanár előadásában foglalt indítványra kimondotta, hogy az erdőgazdaságban a szövetkezeteknek nagy jelentőségük van, mert a kis erdőbirtokok megfelelő gazdasági kezelésének egyik leghatályosabb eszközét jelentik, és ezért a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet útján felkérte a különböző államokat, hogy törvényhozási intézkedésekkel mozdítsák elő az erdőgazdasági szövetkezetek alakítását.

És végül hivatkozunk kell az 1935. évi IV. törvénycikkbe foglalt erdőtvény 301. §-ának ama rendelkezésére, amely jogalapot nyújt ahhoz, hogy a kisebb erdők tulajdonosai erdőgazdasági közösséget alakíthassanak. Különös jelentőséggel bír e §-nak utolsóelőtti bekezdése, amely azt mondja, hogy „az erdőgazdasági közösségbe foglalt erdőket a jelen tör-

vény alkalmazása szempontjából úgy kell tekinteni, mintha *egységes erdőtesteket* alkotnának s államerdészeti kezelésbe kell venni...“ Különös jelentőséggel bír ez azért, mert hiszen a törvény azzal, hogy az erdőgazdasági közösségbe foglalt erdőket egységes erdőbirtoknak nyilvánítja, az ilyen természetű erdőbirtokokra nézve az államerdészeti ellátás körében az *egyesítve kezelést* intézményesíti, amelyet mi az erdőgazdasági szövetkezetek létrehozása által az állami erdőkezelés mentől szélesebb körében szeretnénk érvényesíteni.

Az állami erdőkezelés eredményességének fokozását azért is találjuk szükségesnek, mert az új erdőtörvény azáltal, hogy az állami kezelésbe vétel lehetőségét — a régi, az 1898. évi XIX. i.-c. rendelkezéseivel szemben — lényegében véve minden erdőre, tehát a magánerdőkre is kiterjeszti, az állami kezelés körét kiszélesíti és így lehetséges, sőt valószínű, hogy a nemzeti erdővagyonnak mind jelentősebb része jut majd állami ellátás alá.

Az új erdőtörvény — mint azt már említettük — egyébként lényegében véve az állami erdőkezelés régi rendszerét tartotta fenn. A törvény alkotói ezzel bizonyára az állami költségvetésnek azt az erősebb megterhelését akarták elkerülni, amely az állami erdőkezelés hatáskörének az erdőgazdaság összes teendőinek ellátására való kiterjesztésével járt volna.

Éppen ezért szövetkezeti tervzetem részletes ismertetése előtt reá kell mutatnom arra, hogy a rendszer kiépítése nem jelentene többkiadást, mert az erdőgazdasági szakteendők elvégzésére is kiterjedő munkakört a szövetkezetbe tömörített birtokközösségekben továbbra is a jelenlegi államerdészeti szervezet látná el, amelynek a legfontosabb feladata az volna, hogy a későbbiekben ismertetett szövetkezeti erdőgazdasági „Főüzemek” vezetésével megbízott altiszti személyzet minden ténykedését irányítsa és ellenőrizze.

A jelenlegi állami ellátás mellett alkalmazásban álló és a szövetkezeti rendszer megalakítása esetén szükséges altiszti személyzet alkalmazási költségeit pedig — összehasonlítás miatt — a következő két táblázat tünteti fel (l. 12. old.).

Ezek a kimutatások igazolják azt, hogy a szövetkezeti rendszer költségvetését az erdőgazdasági szakteendőket közvetlenül ellátó altiszti személyzet járandóságai sem terhelik az eddiginél nagyobb mértékben, amely kiadásokat a jelenleg is fizetendő erdőőrzési járulék és a későbbiekben ismertetett „beruházási alap” fedezné.

És ezzel elérhető volna az, hogy az egyes erdőbirtokokon a jelenlegi üzemvezető szervek, amelyek hanyag és közömbös működése és hozzá nem értése nagy mértékben járul hozzá az állami erdőkezelés előbb vázolt bajainak felidézéséhez, megszűnnének és helyükbe az államerdészeti szolgálati szervezet szakközei lépnének. A rendszeres gazdálkodásnak

Alkalmazottak megnevezése	Havi összjövedelem		Évi kiadás összesen
	egyenként	összesen	
P e n g ő			
<i>I. A jelenlegi állapot mellett</i>			
1 járási erdőőr	200	200	2.400
3 magán erdőőr	200	600	7.200
8 erdőszolga	30	240	2.880
	Összesen		12.480
<i>II. A tervezett állapot mellett</i>			
3 erdőőr	200	600	7.200
3 segéderdőőr	120	360	4.320
3 kiegészítő munkaerő az üzemi és fel- újítási munkálatok idejére (6 hó- napra)	40	120	720
	Összesen		12.240

ilyenformán való biztosításával azután önmaguktól maradnának el azok az okok, amelyek az erdők értékének és hozadékának csökkenését előidézik, sőt az okszerű erdőgazdálkodás a fatőke fokozatos gyarapodását, vagyis a többtermelést és ezzel a jövedelem fokozatos növekedését eredményezné.

A szövetkezeti tervezetemet, amely „*Államiüzemű Erdőbirtokok Gazdasági Szövetkezete*” címet viselné, Vas vármegye vasvári járásának állami ellátású erdőbirtokainál óhajtom — az 1934. évi állapottal — szemléltetően bemutatni, aminek megvilágításához ezen erdőbirtokok talajtani, termőhelyi, faállomány és üzemrendezési viszonyait tárgyalom, amely adatok ismerete igazolják az erdőknek első cimben elmondott állapotviszonyait és lehetővé teszik azoknak az alapvető tényezőknek a meghatározását, amelyek a szövetkezetbe tömörített erdőbirtokok jövedelmének az egyes birtokok közötti helyes felosztását szabályozzák.

A szövetkezeti erdők termőhelyi és állományviszonyai.

Az ide tartozó erdők talaja a sík- és dombvidék szerint változik.

A *sík területek* talaja kavicsos altalajon nyugvó homokos agyag, amelyben a talajvíz szintje rendszerint magasabb szokott lenni. A korábbi iszaplerakódásból származó termőrétege humuszban gazdag, amely összetételénél fogva úgy mező-, mint erdőgazdasági művelésre alkalmas, ú. n. „nem feltétlen erdőtalaj”-okat alkotja.

A „Hegyhát”-nak elnevezett *dombvidék* felső talajrétege a gyengébb termőerejű kavics, gyakori azonban a harmadkori agyagos és homokos-talajú terület is, amely feltűnően hepehupás és amelyet a patakok víz-sodra kanyargós folyásuk következtében erősen megsabdalt. A domb-

vidék talaja általában változóan szegényebb humuszrétegű agyaggal és kavicssal kevert homok, agyagos kavicsaltalajon, amely ezen tulajdonságainál fogva a leginkább erdőgazdasági művelésre alkalmas ú. n. „feltétlen erdőtalaj”-t alkotja.

A leírt területi kialakulás szerint az erdők a következőképpen oszlanak meg:

Sík területen fekszik	493'3 kh,	az összes terület	10'4%-a
Dombos „ „	4.235'8 „ „ „ „	„ „ „ „	89'6%-a
Összesen:		4.729'1 kh.	

A sík- és dombvidék között az átmenet menetelesen lankás és csak helyenkint meredek.

A tengerszínfeletti magasság a síkon 160—188 m-ig, a dombos területen pedig 200—258 m-ig változik. Ezen csekély magassági eltérés következtében a „Hegyhát”-nak elnevezett dombvidék lapostetejű domborzatból álló fensík, amelynek vízálló altalajú területeiről a felesleges csapadék csak árokhálózattal volna levezethető. Ezért ezeken a területeken, az árokhálózat hiánya miatt, sok helyen állandó jellegű vízállás jön létre, az erdő pedig a csapadékos évszakokban a magas vízállás miatt járhatatlanná válik.

Az éghajlat mindkét talajalakulatnál az erdőgazdaságra nézve kedvezőnek mondható.

Az ismertetett körülmények figyelembe vételével az erdők három, a következőkben tárgyalt termőhelyi jelleg (típus) szerint osztályozhatók:

Az „A. th.” jellel megkülönböztetett egyik termőhelyi jelleghez a Hegyhát fővonulatától északra eső, patakokban bővelkedő és a Rábafolyó közvetlen vízterületéhez tartozó, erdőgazdaságilag jelentéktelen árterület tartozik, amelyet állandóbb időtartamú víz borít és ezért szerves anyagai a levegővel való közvetlen érintkezés hiánya miatt kevésbé bomlottak fel. Talaja ennek következtében savanyú tulajdonsággal bír, amelyen leginkább fűz, éger, nyár, kőris, szil és kocsánytalan tölgy fajokból kialakult állomány található.

Ugyancsak ilyen termőhelyi jellegűek a Hegyhát lapos részének előbbiekben ismertetett vízállásos területei is, azonban csak átmenetileg, mert a vízlevezetés által ezen termőhelyek javulása várható. A felesleges csapadék eltávolítását pedig a szövetkezeti gazdálkodási rendszer a „beruházási alap”-nak elnevezett és később ismertetett tartaléktökéjéből keresztül tudja vinni, amelynek jelenlegi hiánya ezen fontos kérdés megoldását azonban belátható időre kizárja.

A „B. th.”-val jelzett további termőhelyi jellegbe azon, a leginkább síkságon elterülő és eredetileg jó talajjal bíró erdőket sorozzuk, amelyek-

nek vízgazdálkodása a talajösszetétel és a lejtviszonyok következtében kedvező és növénytápsóinak kilúgozódása ezért nem következett be. Ehhez, az ú. n. „barna erdőtalaj” jelleghez, amely erdőgazdasági művelésre kiválóan alkalmas, tartozik a Hegyhát erdeinek egy része és a Hegyhát fővonulatától délre fekvő erdők javarésze, amelynek faállományát a tölgyfajok, a bükk, a fenyőfélék és az akác alkotják.

Végül a „C. th.” jelű termőhelyi jelleghez mindazon többi erdők tartoznak, amelyek talajösszetételüknel fogva a „B. th.”-nál gyengébb termőerejűek, vagy pedig amelyek a korábbi nagymérvű erdőpusztítás és gondatlan erdősítés, valamint a mértéktelen legeltetés és alomszedés következtében humuszban és növénytápsókban elszegényedtek. Ehhez a talajnemhez tartoznak a dombvidéken fekvő erdők javarésze, amelyek talajösszetétele gyengébb minőségű, akár annak geológiai kialakulása folytán, akár pedig a kisebb, leginkább községi és közbirtokossági tulajdonban lévő erdőkben folytatott kizsákmányoló gazdálkodás következtében, amelyeknek állományösszetétele a „B. th.”-nál felsorolt fafajokkal megegyezik. És itt újólág megjegyezzük, hogy ezeknek az erdőknek kedvezőbb termőhelyi kialakulását a szövetkezeti rendszerrel járó szakszerű erdőtenyésztés elő tudja mozdítani.

Mivel ezek a termőhelyi jellegek *alapvető tényezői* a szövetkezeti rendszer jövedelemelosztási tervezetének, szükségesnek tartom az erdőbirtokoknak ezek szerinti osztályozását kimutatni.

Az osztályozást tartalmazó kimutatás, amelyben ugyanazon birtokon belül előforduló talajeltérés esetén a terület égtájjal van megjelölve, továbbá, amelyben az „erdő tksz.” rovat az egyes erdőknek a mellékletet alkotó térképen szereplő számát, az „a, b, c” betűjel pedig az erdőbirtok különálló darabjait tünteti fel — a birtokoknak tulajdonjogi minőség szerinti elkülönítésével — a következő:

Tételszám	Erdőbirtokos megnevezése	Termőhelyi-jelleg (tipus)						Fel- tél- len	Nem fel- tél- len	Véd- erdő	Egyéb termékeny és terméketlen terület kat. hold
		„A. th.”		„B. th.”		„C. th.”					
		erdő tksz.	ter. kh.	erdő tksz.	ter. kh.	erdő tksz.	ter. kh.				
A) Községi erdők.											
1	Andrásfa	—	—	—	—	48a, b	81'5	81'5	—	—	—
2	Baltavár	—	—	67	5'6	—	—	—	5'6	—	—
3	Csehi	—	—	—	—	16	2'9	2'9	—	—	—
4	Csipkerek	—	—	—	—	14	0'1	0'1	—	—	—
5	Gutaháza	—	—	—	—	1	1'1	—	1'1	—	—
6	Kozmafá	—	—	61	5'7	—	—	5'7	—	—	0'4
7	Püspöktamási	—	—	—	—	5	0'1	—	0'1	—	—
8	Rábahidvég	—	—	—	—	3	15'6	—	15'6	—	—
9	Sárfimizdó	—	—	—	—	45a, b	2'4	2'4	—	—	—
10	Szemenye	—	—	—	—	6a, b, c	4'8	4'8	—	—	0'8
11	Telekes	—	—	—	—	47a, b, c	41'7	41'7	—	—	1'3
12	Vasvár A. go.	35a, D.	28'1	—	—	35a, b, c	690'3	718'4	—	—	122'0
	„ C. ”	28	13'1	—	—	—	—	13'1	—	—	—
	„ Véderő	—	—	27	17'3	—	—	—	—	17'3	—
Összesen:		—	41'2	—	28'6	—	840'5	870'6	22'4	17'3	124'5
B) Egyházi testületek és személyek erdeje.											
13	Baltavári rk. plébánia	—	—	69	11'5	—	—	—	11'5	—	—
14	Csipkerek	—	—	—	—	13	0'1	0'1	—	—	—
15	Egervári	—	—	—	—	50	0'9	0'9	—	—	—
16	Egervölgyi	—	—	—	—	7	0'8	0'8	—	—	—
17	Kámi	—	—	—	—	22	33'3	33'3	—	—	1'7
18	Rábahidvégi	—	—	4	6'9	—	—	—	6'9	—	0'1
19	Rábaszenttamási apátság	—	—	—	—	34	23'5	15'0	8'5	—	—
Vasvár—szombathelyi székeskáptalan:											
20	D. go. Csipkerek	—	—	11a, b	489'4	—	—	18'6	470'8	—	27'0
21	G—H. go. Olaszka	—	—	65b	162'8	65a	47'2	210'0	—	—	8'0
22	K. go. Pácsony—Vasvár	42. D.	17'9	42	267'2	42. É.	114'9	278'6	121'4	—	16'4
23	M. go. Győrvár	—	—	—	—	56	36'8	36'8	—	—	—
24	N—P. go. Vasvár	—	—	—	—	—	—	—	23'1	—	0'2
25	Vasvári sz. Domonkos f. sz.	30b	34'6	—	—	30a	11'5	46'1	—	—	—
26	Vasvári sz. Domonkos nőv.	—	—	—	—	25a, b	3'8	3'8	—	—	—
27	Vasvári szt. kútkáp. véderdő	—	—	29	2'7	—	—	—	—	2'7	0'4
Összesen:		—	75'6	—	940'5	—	272'8	644'0	642'2	2'7	53'8
C) Tanítói és jegyzői javadalmat képező erdők.											
28	Alsóújlaki r. k. tanító	—	—	—	—	23	16'7	16'7	—	—	0'8
29	Baltavári rk. tanító	—	—	68	5'3	—	—	—	5'3	—	—
30	Pácsonyi kjegyző	—	—	59	3'5	—	—	—	3'5	—	—
31	Gősfai rk. iskola	—	—	—	—	54	0'9	—	0'9	—	—
32	Győrvári kjegyző	—	—	—	—	37	5'2	5'2	—	—	—
33	Nagymákfai rk. iskola	—	—	—	—	33	5'3	5'3	—	—	—
34	Olaszkai kjegyző	—	—	—	—	62	4'1	4'1	—	—	—
35	Petőmihályfai tanító	—	—	—	—	38	5'2	5'2	—	—	—
36	Vasvári rk. tanító	—	—	—	—	31	4'3	—	4'3	—	—
37	„ jegyző	—	—	—	—	40	4'7	—	4'7	—	—
Összesen		—	—	—	8'8	—	46'4	36'5	18'7	—	0'8

Tételszám	Erdőbirtokos megnevezése	Termőhelyi-jelleg (típus)						Fel-tét-len erdőtalanj kat. h.	Nem fel-tét-len kat. h.	Véd-erdő kat. hold	Egyéb termékeny és terméketlen terület kat. hold	
		„A. th.”		„B. th.”		„C. th.”						
		erdő tksz.	ter. kh.	erdő tksz.	ter. kh.	erdő tksz.	ter. kh.					
D) Volt úrbéres erdőbirtokossági erdők.												
38	Alsóoszkói	eb.	—	—	—	—	60	57'6	57'6	—	—	1'1
39	Alsóújlaki	„	—	—	—	—	21a, b	86'8	86'8	—	—	5'4
40	Csehi	„	—	—	—	—	18	40'0	40'0	—	—	—
41	Csehimindszenti	„	—	—	—	—	10	67'2	67'2	—	—	—
42	Csipkerei	„	—	—	9	105'5	—	—	105'5	—	—	1'9
43	Déneslaki	„	—	—	—	—	49a, b	46'6	46'6	—	—	—
44	Egervári	„	—	—	51	32'3	—	—	—	32'3	—	0'4
45	Egervölgyi	„	—	—	—	—	12	130'2	—	130'2	—	3'8
46	Felsőoszkói	„	—	—	—	—	19	81'9	81'9	—	—	1'7
47	„ sertéslegelő	„	—	—	—	—	20	18'3	18'3	—	—	0'9
48	Gersei	„	43. É.	22'4	—	—	43. D.	17'7	40'1	—	—	4'9
49	Gösfai	„	—	—	53	65'4	—	—	—	65'4	—	1'6
50	Győrvári	„	—	—	55a, b	109'1	—	—	26'5	82'6	—	0'6
51	Hegyhátkisbéri	„	—	—	66	31'2	—	—	31'2	—	—	2'8
52	Hegyhátszentpéteri	„	41. DN.	3'0	41	92'0	—	—	3'0	92'0	—	5'0
53	Kámi	„	—	—	17. D.	40'5	17. É.	38'8	79'3	—	—	3'6
54	Káptalanolaszkai	„	—	—	64a, b	85'2	64a, b. N.	35'3	35'3	85'2	—	1'6
55	Kismákfai	„	—	—	—	—	32	23'2	—	23'2	—	0'7
56	Mikosszéplaki	„	—	—	15. K.	28'2	15. N.	8'7	—	36'9	—	2'7
57	Nagytilaji	„	—	—	70. D.	36'8	70. E.	30'0	30'0	36'8	—	3'5
58	Pácsonyi	„	58. ÉK.	17'8	58. D.	41'3	58. E.	56'9	71'7	44'3	—	6'2
59	Petőmihályfai	„	36a, K.	91'2	—	—	36a, b	72'3	163'5	—	—	6'9
60	Petőolaszkai	„	—	—	—	—	63	22'3	22'3	—	—	—
61	Rábapüspöki	„	—	—	—	—	2a, b	14'6	14'6	—	—	—
62	Szemenyei	„	—	—	—	—	8	122'3	122'3	—	—	4'2
63	Szentmihályfalvai eb. Vasvár	eb.	—	—	—	—	57	61'0	61'0	—	—	—
64	Vasboldogasszonyi eb.	eb.	—	—	—	—	52	92'9	92'9	—	—	5'1
65	Vasvári	„	39b.	78'5	39a.	8'9	—	—	—	87'4	—	1'8
66	Zsidóföldi eb. Vasvár	„	—	—	—	—	26a, b	62'4	62'4	—	—	—
Összesen			—	212'9	—	676'4	—	1187'0	1360'0	716'3	—	66'4
E) Volt közbirtokossági erdők.												
67	Karátzföldi	kb.	—	—	—	—	44a, b	116'6	116'6	—	—	—
68	Sárfimizdói	„	—	—	—	—	46	35'8	35'8	—	—	0'5
Összesen			—	—	—	—	—	152'4	152'4	—	—	0'5
Összesítés.												
A)	Községi erdők		—	41'2	—	28'6	—	840'5	870'6	22'4	17'3	124'5
B)	Egyházi erdők		—	75'6	—	940'5	—	272'8	644'0	642'2	2'7	53'8
C)	Tanítói és jegyzői erdők		—	—	—	8'8	—	46'4	36'5	18'7	—	0'8
D)	Volt úrb. erdők		—	212'9	—	676'4	—	1187'0	1360'0	716'3	—	66'4
E)	Volt közbirt. erdők		—	—	—	—	—	152'4	152'4	—	—	0'5
Összesen			—	329'7	—	1654'3	—	2499'1	3063'5	1399'6	20'0	246'0

A megállapított termőhelyi jellegek alatt felsorolt birtokok területének százalékban kifejezett arányát a következő kimutatás tartalmazza:

Termőhelyi-jelleg	Terület kat. hold	Erdő- terület %-a	Erdő- birtok- terület %-a
„A. th.”	329'7	7'4	6'9
„B. th.”	1.654'3	36'9	34'9
„C. th.”	2.499'1	55'7	53'0
Összes erdőterület	4.483'1	100'0	—
Erdőbirtokhoz tartozó egyéb termékeny terület	192'0	—	4'1
Erdőbirtokhoz tartozó terméketlen terület	54'0	—	1'1
Összesen	4.729'1	—	100'0

Üzem módok szerint elkülönítve a területmegoszlás a következő képet mutatja:

Termőhelyi-jelleg	Sarjerdőüzemben		Szálerdőüzemben		Összesen kat. hold
	terület kat. hold	%	terület kat. hold	%	
„A. th.”	36'4	2'7	263'9	7'8	300'3
„B. th.”	197'9	14'8	1.613'4	47'5	1.811'3
„C. th.”	1.095'4	82'5	1.522'1	44'7	2.617'5
Összesen	1.329'7	100'0	3.399'4	100'0	4.729'1

Végül a talajnemek szerinti terület elkülönítését az alábbi kimutatásban tárgyalom:

T a l a j n e m	Erdő- terület kat. h.	Erdő- terület	
		%-a	
Feltétlen erdőtalaj	3.063'5	68'3	64'7
Nem feltétlen erdőtalaj	1.399'6	31'2	29'7
Véderdő	20'0	0'5	0'4
Összes erdőterület	4.483'1	100'0	—
Erdőbirtokhoz tartozó egyéb termékeny és terméketlen terület	246'0	—	5'2
Összesen	4.729'1	—	100'0

Növényföldrajzi szempontból ez a terület az „Alpokalja Praenoricum” névvel meghatározott növénytájhoz tartozik, amelynek ősállománya — természetes elkeveredésben — a jegegyfenyő, erdeifenyő, kocsánytalan tölgy, bükk és a gyertyán volt.

Jelenlegi állományviszonyait pedig az 1934. évi állapotban, lomb- és tűlevelűek szerint elkülönítve, az egyes fajok által elfoglalt területek százalékarányának a feltüntetésével és az erdőbirtokok tulajdonjogi osztályozásával, a mellékelt „Állománykimutatás” tartalmazza.

Ebből a kimutatásból kitűnik, hogy a tenyésztés tárgyát alkotó főbb fajok a következő területszázalékkal vannak képviselve:

Tölgy és cser (22'1+16'0) az erdőterület	38'1%-a
Akác	25'4%-a
Erdeifenyő	16'6%-a
Feketefenyő	10'6%-a
<hr/>	
Összesen	90'7%
Többi egyéb fafaj	9'3%
<hr/>	
Összesen	100'0%

Vagyis az ősfajokból túlsúlyukat megtartották a tölgyek és az erdeifenyő, a többi felsorolt ősfaj azonban már csak kis mértékben van képviselve. Ezeknek a területét foglalta el az akác, amely faj a kisebb erdőbirtokokon szinte egyeduralmat képvisel, mely nagymérvű térhódítását gyorsnövésű fájának előnyös és sokoldalú használhatósága, továbbá gyökérzetének kiváló sarjadzó képessége következtében felújulásának úgyszólván költségmentes volta indokolja.

A szövetkezetté alakítandó erdőbirtokok üzemtervi állapotának ismertetése.

A talajtani és állományviszonyok szempontjából ismertetett erdőbirtokok, amelyek a vasvári járás területének 5'6%-át, erdőgazdaságilag művelt területének pedig a 31'0%-át foglalják el, tulajdonjogi viszonyok szerint osztályozva és a mellékelt gazdasági térképen szereplő számjelük feltüntetésével, erdőgazdasági üzemmódok szerint a következőképpen oszlanak meg:

Tételszám	Erdő- birtok térkép- száma	Erdőbirtokos megnevezése	Erdőalak				Összesen kat. hold
			sarjerdő		szálerdő		
			kh.	‰	kh.	‰	
A) Községi erdők.							
1	48a, b	Andrásfa	81'5	—	—	—	81'5
2	67	Baltavár	5'6	—	—	—	5'6
3	16	Csehi	2'9	—	—	—	2'9
4	14	Csipkerek	0'1	—	—	—	0'1
5	1	Gutaháza	1'1	—	—	—	1'1
6	61	Kozmafa	6'1	—	—	—	6'1
7	5	Püspöktamási	0'1	—	—	—	0'1
8	3	Rábahidvég	15'6	—	—	—	15'6
9	45a, b	Sárlimzsdó	2'4	—	—	—	2'4
10	6a, b, c	Szemenye	1'8	32'1	3'8	67'9	5'6
11	47a, b, c	Telekes	26'3	62'1	16'7	38'8	43'0
12	35a, b, c	Vasvár „A” go.	—	—	840'4	—	840'4
28		„ „C” „	13'1	—	—	—	13'1
27		„ Véderdő	—	—	17'3	—	17'3
Összesen			156'6	15'1	878'2	84'9	1.034'8
B) Egyházi testületek és személyek erdeje.							
13	69	Baltavári rk. plébánia	11'5	—	—	—	11'5
14	13	Csipkerei „ „	0'1	—	—	—	0'1
15	50	Egervári „ „	0'9	—	—	—	0'9
16	7	Egervölgyi „ „	0'8	—	—	—	0'8
17	22	Kámi „ „	23'5	67'4	11'5	32'6	35'0
18	4	Rábahidvégi „ „	7'0	—	—	—	7'0
19	34	Rábaszenttamási apátság	23'5	—	—	—	23'5
Vasvár—szombathelyi székeskáptalan:							
20	11a, b	D. go. Csipkerek	—	—	516'4	—	516'4
21	65a, b	G—H. go. Olaszka	—	—	218'0	—	218'0
22	42	K. go. Pácsony—Vasvár	—	—	416'4	—	416'4
23	56	M. go. Győrvar	36'8	—	—	—	36'8
24	24	N—P. go. Vasvár	23'3	—	—	—	23'3
25	30a, b	Vasvári sz. Domonkos f. szerzet	11'5	24'9	34'6	75'1	46'1
26	25a, b	Vasvári sz. Domonkos nővérek	3'8	—	—	—	3'8
27	29	Vasvári sz. kútkápolna véderdő	—	—	3'1	—	3'1
Összesen			142'7	10'6	1.200'0	89'4	1.342'7
C) Tanítói és jegyzői javadalmat alkotó erdők.							
28	23	Alsóújlaki rk. tanító	11'7	66'9	5'8	33'1	17'5
29	68	Baltavári rk. tanító	5'3	—	—	—	5'3
30	59	Pácsonyi körjegyző	3'5	—	—	—	3'5
31	54	Gósfai községi iskola	0'9	—	—	—	0'9
32	37	Győrvari körjegyző	5'2	—	—	—	5'2
33	33	Nagymakfai rk. iskola	5'3	—	—	—	5'3
34	62	Olaszkai körjegyző	4'1	—	—	—	4'1
35	38	Petőmihályfai közs. tanító	5'2	—	—	—	5'2
36	31	Vasvári r. tanító	4'3	—	—	—	4'3
37	40	„ jegyző	4'7	—	—	—	4'7
Összesen			50'2	89'7	5'8	10'3	56'0

Tételszám	Erdő- birtok térkép- szám	Erdőbirtokos megnevezése	E r d ő a l a k				Összesen kat. hold
			sarjerdő		szálerdő		
			kh.	%	kh.	%	
D) Volt úrbéres erdőbirtokossági erdők.							
38	60	Alsóoszkói eb.	58'7	—	—	—	58'7
39	21a, b	Alsóújlaki "	59'9	65'0	32'3	35'0	92'2
40	18	Csehi "	40'0	—	—	—	40'0
41	9	Csipkerekai "	107'4	—	—	—	107'4
42	10	Csehimindszenti "	30'1	44'8	37'1	55'2	67'2
43	49a, b	Déneslaki "	46'6	—	—	—	46'6
44	51	Egervári "	6'0	18'3	26'7	81'7	32'7
45	12	Egervölgyi "	45'3	33'8	88'7	66'2	134'0
46	19	Felsőoszkói "	36'5	43'6	47'1	56'4	83'6
47	20	Felsőoszkói sertéslegelő "	9'2	47'9	10'0	52'1	19'2
48	43	Gersei "	—	—	45'0	—	45'0
49	53	Gősfai "	—	—	67'0	—	67'0
50	55a, b	Győrvári "	2'6	2'4	107'1	97'6	109'7
51	66	Hegyhátkisbéri "	34'0	—	—	—	34'0
52	41	Hegyhátszentpéteri "	—	—	100'0	—	100'0
53	17	Kámi "	55'1	66'5	27'8	33'5	82'9
54	64a, b	Káptalanolaszkai "	64'9	53'2	57'2	46'8	122'1
55	52	Kismáxfai "	23'9	—	—	—	23'9
56	15	Mikosszéplaki "	—	—	39'6	—	39'6
57	10	Nagytilajai "	—	—	70'3	—	70'3
58	58	Pácsonyi "	—	—	122'2	—	122'2
59	36a, b	Petőmihályfai "	35'3	20'7	135'1	79'3	170'4
60	63	Petőolaszkai "	22'3	—	—	—	22'3
61	2a, b	Rábapüspöki "	14'6	—	—	—	14'6
62	8	Szemenyei "	52'2	37'0	74'3	63'0	126'5
63	57	Vasvár-Szentmihályfalvai "	61'0	—	—	—	61'0
64	52	Vasboldogasszonyi "	35'0	35'7	63'0	64'3	98'0
65	39a, b	Vasvári "	8'9	10'0	80'3	90'0	89'2
66	26a, b	Vasvár-zsidófüldi "	62'4	—	—	—	62'4
Összesen			911'9	42'3	1.230'8	57'7	2.142'7
E) Volt közbirtokossági erdők.							
67	44a, b	Karátfüldi kb.	54'1	46'3	62'5	53'7	116'6
68	46	Sárfimizdói "	14'2	39'1	22'1	60'9	36'3
Összesen			68'3	44'6	84'6	55'4	152'9
Összesítés.							
A) Községi erdők			156'6	15'1	878'2	84'9	1.034'8
B) Egyházi testül. és személyek erdeje			142'7	10'6	1.200'0	89'4	1.342'7
C) Tanítói és jegyzői jav. alkotó erdők			50'2	89'7	5'8	10'3	56'0
D) Volt úrbéres erdőbirtokossági erdők			911'9	42'3	1.230'8	57'7	2.142'7
E) Volt közbirtokossági erdők			68'3	44'6	84'6	55'4	152'9
Együtt			1329'7	28'0	3.399'4	72'0	4.729'1

A kimutatott adatok csoportosításával az erdőbirtokok tulajdonjogi, illetve javadalmi szempontok szerint a következő százalékos arányban vannak képviselve:

21.9%-a	községi erdő,
28'4	„ egyházi erdő,
1'2	„ tanítói és jegyzői erdő,
45'3	„ volt úrbéresi erdő,
3'2	„ volt közbirtokossági erdő,

100'0% összesen.

Az erdők területi nagyságának alapján számítva pedig az arányszámok a következő képet mutatják:

0'1—	20 kh-ig terjedő erdőbirtok az összes erdő 43%-át,
21 — 50	„ „ „ „ „ 20 „
51 — 100	„ „ „ „ „ 20 „
101 — 500	„ „ „ „ „ 14 „
501 — 1000	„ „ „ „ „ 3 „

alkotja, ami igazolja az állami ellátásban lévő erdők elaprózódott voltának a túlsúlyát, amelyek ezen oknál fogva eredményes okszerű gazdálkodást üzni nem lehet.

Az erdőgazdálkodás módját illetőleg 1329'7 kh-on *sarjerdő*, 3399'4 kh-on pedig *szálerdő* üzemmód szerinti gazdálkodás folyik, vagyis az összes erdő 28%-án sarjerdő, 72%-án pedig szálerdő gazdálkodási mód van üzemtervszerűleg megállapítva, amely körülmény nagyrészt a kezelést ellátó államerdészeti szervezetnek az erdő fatőkéjének megővésére irányuló törekvéséből ered és csak kisebb mértékben függ össze az erdő állományviszonyaival, a tulajdonos és a köz faszükségleti igényeivel és az erdőbirtok területi nagyságával.

A jelzett két üzemmód keretein belül a főhasználatok foganatosítási módja és időrendi alkalmazása alapján az egyes erdőalakok a következőképpen különülnek el:

Üzemmód megnevezése	Hozamba beszámítható terület		Összes terület %
	kat. h.	%	
a) <i>Szálerdő.</i>			
Tarvágásos	3.133'4	99'4	71'6
Szálalóvágásos	20'0	0'6	0'4
Összesen	3.153'4	100'0	—
b) <i>Sarjerdő.</i>			
Szünetelő üzemű	2'0	0'2	0'1
Folytonos üzemű	1.327'7	99'8	27'9
Összesen	1.329'7	100'0	—
a) és b) együtt	4.483'1	—	100'0

A két üzemmód megállapított *vágásfordulói* az erdőbirtokok nagyságához, a faszükségleti igényekhez, illetve az erdő jövedelmezőségi lehetőségéhez igazodnak és az ezen az alapon végrehajtott területi elkülönítés a következő képet mutatja, amely kimutatásban feltüntettem a *jelenleg igénybevehető és az erdők szabályos állapota esetén kitermelhető vágásterületek nagyságát is.*

Ü z e m m ó d	Vágás- forduló év	Hozamba beszámít- ható terület kat. hold	„Össze- sen” terület- hez vi- szonyított %-a	„Együtt” terület- hez vi- szonyított %-a	Évi vágásterület nagysága	
					az erdők jelen álla- potában	az erdők szabályos állapot á- ban
					kat. hold	
a) Szálerdő	60	92'1	2'9	2'1	—	1'53
	80	3.058'6	97'0	69'9	17'51	38'23
	120	2'7	0'1	0'1	0'02	0'02
Összesen	—	3.153'4	100'0	—	17'53	39'78
b) Sarjerdő	20	110'0	8'8	2'2	0'56	5'50
	30	1.108'1	82'3	23'1	28'71	36'93
	40	111'6	8'9	2'6	2'66	2'79
Összesen	—	1.329'7	100'0	—	31'93	45'22
a) és b) együtt	—	4.483'1	—	100'0	49'46	85'00

Ezek a számadatok megdönthetetlenül igazolják azt a tényt, hogy az erdőbirtokok fatökéje, tehát az erdő értéke a tanulmányom első fejezetében ismertetett okok következtében valóban megcsökkent, miután a felsorolt erdők jelenleg igénybevehető főhasználati területmennyisége:

Szálerdőben	a szabályos vágásterületnek a	44%-a.
Sarjerdőben	„	70%-a.
Összesen pedig	„	58%-a.

Vagyis az erdők fakészletének jelenlegi helyzete mellett és ennek a fatökének további fenntartásával a jövőben csupán az előbb kimutatott lecsökkentett hozamterület vehető igénybe, illetve a jelenlegi erdőtöke mellett — a szabályos állapottal szemben — a szálerdő a jövedelem 44%-át, a sarjerdő pedig a jövedelem 70%-át nyújtja.

Az erdők állományai — fafaj és korosztályok szerint részletezve — a következők:

A) Szálerdőüzemű erdőkben.

F a n e m	Tisztás (tervezett fanem)		K o r o s z t á l y o k												Összesen	
			I.		II.		III.		IV.		V.		VI.			
	1—20		21—40		41—60		61—80		81—100		101—fel					
	kh.	%	kh.	%	kh.	%	kh.	%	kh.	%	kh.	%	kh.	%	kh.	%
<i>I. Lomblevelű állomány.</i>																
Tölgy	60'9	3'2	252'1	30'9	373'6	40'7	123'7	13'4	70'2	7'6	30'0	3'3	8'5	0'9	919'0	48'3
Cser	60'6	3'2	239'8	41'1	217'3	32'1	104'1	15'4	43'5	6'4	5'1	0'7	6'9	1'1	677'3	35'6
Bükk	—	—	5'2	14'2	0'6	1'6	4'4	12'0	7'7	21'0	5'7	15'7	13'0	35'5	36'6	1'9
Gyertyán	—	—	5'2	14'9	0'2	0'6	19'5	56'0	7'9	22'7	1'5	4'3	0'5	1'5	34'8	1'8
Kőris	27'7	1'4	12'8	57'8	14'0	20'3	14'1	20'5	—	—	—	—	—	—	68'6	3'6
Éger	—	—	0'4	13'4	1'3	43'3	1'3	43'3	—	—	—	—	—	—	3'0	0'2
Nyír	—	—	4'0	3'1	99'6	76'8	8'8	6'8	17'3	13'3	—	—	—	—	129'7	6'8
Közönséges dió	—	—	0'4	1'9	20'4	98'1	—	—	—	—	—	—	—	—	20'8	1'1
Cseresznye	—	—	0'4	50'0	0'4	50'0	—	—	—	—	—	—	—	—	0'8	—
Szelidgesztenye	—	—	9'1	100'0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9'1	0'5
Szil	—	—	1'2	46'2	—	—	1'4	53'8	—	—	—	—	—	—	2'6	0'2
Összesen	149'2	7'8	530'6	27'5	727'4	38'7	277'3	14'6	146'6	7'7	42'3	2'2	28'9	1'5	1902'3	100'0
<i>II. Tülevelű állomány.</i>																
Erdeifenyő	18'0	1'4	274'9	38'0	352'6	47'3	75'3	10'1	22'5	3'0	0'5	0'1	0'3	0'1	744'1	59'5
Feketeenyő	—	—	140'0	29'7	303'5	64'4	27'2	5'8	0'5	0'1	—	—	—	—	471'2	37'6
Bankszfenyő	—	—	25'7	80'3	6'3	19'7	—	—	—	—	—	—	—	—	32'0	2'6
Lucfenyő	—	—	1'3	100'0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1'3	0'1
Vörösfenyő	—	—	—	—	2'5	100'0	—	—	—	—	—	—	—	—	2'5	0'2
Összesen	18'0	1'4	441'9	35'3	664'9	53'3	102'5	8'2	23'0	1'8	0'5	—	0'3	—	1251'1	100'0
I—II. együtt	167'2	5'3	972'5	30'0	1392'3	44'5	379'8	12'1	169'6	5'3	42'8	1'3	29'2	0'9	3153'4	100'0

B) Sarjerdőüzemű erdőkben.

Fanem	K o r o s z t á l y o k								Összesen	
	I.		II.		III.		IV.			
	1—10		11—20		21—30		31—40		kh.	‰
	kh.	‰	kh.	‰	kh.	‰	kh.	‰		
Akác	480'4	42'2	353'6	31'1	274'4	24'1	30'1	2'6	1.138'5	85'6
Tölgy	3'8	5'2	15'6	15'7	28'3	38'5	29'9	40'7	73'5	5'5
Cser	6'8	17'0	1'5	3'8	0'6	1'5	31'1	77'7	40'0	3'0
Gyertyán	—	—	1'9	21'6	—	—	6'9	78'4	8'8	0'7
Kőrös	3'4	73'9	1'1	23'9	0'1	2'2	—	—	4'6	0'3
Éger	24'4	45'9	21'5	40'5	7'2	13'6	—	—	53'1	4'0
Fűz	0'7	7'0	—	—	9'3	93'0	—	—	10'0	0'8
Nyár	0'2	16'6	—	—	1'0	83'4	—	—	1'2	0'1
Összesen	519'7	39'0	391'1	29'5	320'9	24'1	98'0	7'4	1.329'7	100'0
A) összesen									3.153'4	
A) és B) együtt									4.483'1 kh.	

A korosztályok szemléltetőbb összegezése a következő:

A) Szálerdő.

I. korosztály:	1139'7 kh,	mely az összes erdőterület	35'9‰-a.
II. „	1392'3 kh,	„ „	44'5‰-a.
III. „	379'8 kh,	„ „	12'1‰-a.
IV. „	241'6 kh,	„ „	7'5‰-a.

Az I. korosztály területébe a jelenlegi tisztás, a IV. korosztályba pedig az ennél idősebb állományterület is be van számítva.

B) Sarjerdő.

I. korosztály:	519'7 kh,	mely az összes erdőterület	39'0‰-a.
II. „	391'1 kh,	„ „	29'5‰-a.
III. „	320'9 kh,	„ „	24'1‰-a.
IV. „	98'0 kh,	„ „	7'4‰-a.

Az erdők szabályos állapota esetén az egyes korosztályok egyforma területtel lennének képviselve. Az ettől a mértéktől a fenti számadatokkal bemutatott jelentékeny eltérés, valamint a vágható korú állományokban mutatkozó hiány igazolja az erdők fatökéjének a megkevesbedését és a jövedelemnek ezzel arányosan bekövetkezett csökkenését.

A szövetkezeti szervezet kiépítése és a jövedelemmegosztás rendszere.

Az előadott előismeretek figyelembe vételével a szövetkezeti gazdálkodás tervezetét a következőkben adom elő.

Vas vármegye vasvári járásának állami ellátású erdőbirtokai három

gazdasági egységet alkotnának „Főüzem” elnevezéssel, amely főüzemek a már ismertetett és tulajdonjogi viszonyaikat jelző jelenlegi elnevezésüket továbbra is megtartó önálló birtoktestekből alakulnának — „Alüzemek” név alatt.

A földrajzi adottság és az erdőgazdasági üzemi ténykedések figyelembe vételével a három főüzem a következő:

- I. Vasvári járás Északi Főüzeme,
 II. „ „ Nyugati „
 III. „ „ Keleti „

a mellékelt térképvázlaton ábrázolt területi beosztással és az ott elterülő erdőbirtokokkal, mint alüzemekkel.

Ezeknek a főüzemeknek a részletes összeállítását alább közlöm, mely kimutatásban a használt rövidítések értelme a következő:

„Tksz.”: erdőbirtokoknak a térképvázlaton szereplő száma;

„tth.”: termőhelyi jelleg (típus);

„szvt.”: szabályos évi vágásterület, a sarjerdő 30, a szálerdő 60 éves vágásfordulója mellett.

I. Vasvári járás Északi Főüzeme.

Térképszám	Az alüzem megnevezése	E r d ő a l a k						Összesen	Egyéb terület
		sarjerdő			szálerdő				
		tth.	terület	szvt.	tth.	terület	szvt.		
k a t. h o l d									
1	Gutaháza község	C	1'1	0'04	—	—	—	1'1	—
2	Rábapüspöki erdőbirtokosság	C	14'6	0'49	—	—	—	14'6	—
3	Rábahidvég község	C	15'6	0'52	—	—	—	15'6	—
4	Rábahidvégi rk. plébánia	B	7'0	0'23	—	—	—	7'0	0'1
5	Püspöktamási község	C	0'1	0'01	—	—	—	0'1	—
6	Szemenye község	C	1'8	0'06	C	3'8	0'05	5'6	0'8
7	Egervölgyi rk. plébánia	C	0'8	0'02	—	—	—	0'8	—
8	Szemenyei erdőbirtokosság	C	52'2	1'74	C	74'3	1'16	126'5	4'2
9	Csipkerekai erdőbirtokosság	B	107'4	3'58	—	—	—	107'4	1'9
10	Csehimindszenti erdőbirt.	C	30'1	1'00	C	37'1	0'62	67'2	—
11	Káptalan „D” go.	—	—	—	B	516'4	8'15	516'4	27'0
12	Egervölgyi erdőbirtokosság	C	45'3	1'51	C	88'7	1'41	134'0	3'8
13	Csipkerekai rk. plébánia	C	0'1	0'01	—	—	—	0'1	—
14	Csipkerek község	C	0'1	0'01	—	—	—	0'1	—
15	Mikosszéplaki erdőbirtokosság	—	—	—	B	39'6	0'61	39'6	2'7
16	Csehi község	C	2'9	0'09	—	—	—	2'9	—
17	Kámi erdőbirtokosság	C	55'1	1'83	B	27'8	0'41	82'9	3'6
18	Csehi erdőbirtokosság	C	40'0	1'33	—	—	—	40'0	—
19	Felsőszkői erdőbirtokosság	C	36'5	1'22	C	47'1	0'75	83'6	1'7
20	„ sertéslegelő eb.	C	9'2	0'31	C	10'0	0'15	19'2	0'9
21	Alsóújlaki erdőbirtokosság	C	59'9	1'99	C	32'3	0'45	92'2	5'4
22	Kámi rk. plébánia	C	23'5	0'78	C	11'5	0'16	35'0	1'7
23	Alsóújlaki rk. tanító	C	11'7	0'39	C	5'8	0'08	17'5	0'8
Összesen		—	515'0	17'16	—	894'4	14'00	1409'4	54'6

II. Vasvári járás Nyugati Főüzeme.

Térképszám	Az alüzem megnevezése	E r d ő a l a k						Összesen	Egyéb terület
		sarjerdő			szálerdő				
		tht.	terület	szvt.	tht.	terület	szvt.		
		k a t. h o l d							
24	Káptalan N—P go.	A	23'3	0'78	—	—	—	23'3	0'2
25	Vasvári sz. Domonkos nővérek	C	3'8	0'13	—	—	—	3'8	—
27	Vasvár községi véderdő	—	—	—	B	17'3	xx	17'3	—
28	" " " „C” go.	A	13'1	0'44	—	—	—	13'1	—
29	Vasvári sz. kútka polna véderdő	—	—	—	B	3'1	xx	3'1	0'4
30	Vasvári sz. Domonkos f. szerzet	C	11'5	0'39	A	34'6	0'57	46'1	—
31	Vasvári rk. tanító	C	4'3	0'15	—	—	—	4'3	—
32	Kismáxfai erdőbirt.	C	23'9	0'78	—	—	—	23'9	0'7
33	Nagymáxfai rk. isk.	C	5'3	0'18	—	—	—	5'3	—
34	Rábaszenttamási apátság	C	23'5	0'78	—	—	—	23'5	—
35	Vasvár község „A” go.	—	—	—	C	665'6	11'97	840'4	122'0
					B	146'7			
					A	28'1			
36	Petőmihályfai erdőbirt.	C	35'3	1'18	A	62'8	2'13	170'4	6'9
					C	72'3			
37	Györvári körjegyző	C	5'2	0'17	—	—	—	5'2	—
38	Petőmihályfai tanító	C	5'2	0'17	—	—	—	5'2	—
39	Vasvári erdőbirt.	B	8'9	0'30	A	80'3	1'31	89'2	1'8
40	Vasvári jegyző	C	4'7	0'16	—	—	—	4'7	—
41	Hegyhátszentpéteri erdőbirt.	—	—	—	B	100'0	1'58	100'0	5'0
43	Gersei erdőbirt.	—	—	—	A	22'4			
					C	22'6	0'67	45'0	4'9
44	Karát földi erdőbirt.	C	54'1	1'80	C	62'5	1'04	116'6	—
45	Sárfimizdó község	C	2'4	0'08	—	—	—	2'4	—
46	Sárfimizdói erdőbirt.	C	14'2	0'46	C	22'1	0'36	36'3	0'5
47	Telekes község	C	26'3	0'88	C	16'7	0'25	43'0	1'3
48	Andrásfa község	C	81'5	2'72	—	—	—	81'5	—
	Összesen	—	346'5	11'55	—	1357'1	19'88	1703'6	143'7
	xx-el jelzett véderdők területének levonása					—20'4			
						1336'7			

III. Vasvári járás Keleti Főüzeme.

Térképszám	Az alüzem megnevezése	E r d ő a l a k						Összesen	Egyéb terület	
		sarjerdő			szálerdő					
		tht.	terület	szvt.	tht.	terület	szvt.			
k a t. h o l d										
27	Vasvár-zsidóföldi eb.	C	62'4	2'08	—	—	—	62'4	—	
42	Káptalan „K” go.	—	—	—	A	17'9	6'66	416'4	16'4	
					B	261'8				
					C	136'7				
49	Déneslaki erdőbirtokosság	C	46'6	1'55	—	—	—	46'6	—	
50	Egervári rk. plébánia	C	0'9	0'03	—	—	—	0'9	—	
51	„ erdőbirtokosság	B	6'0	0'20	B	26'7	0'45	32'7	0'4	
52	Vasboldogasszonyi erdőbirt.	C	35'0	1'16	C	63'0	0'95	98'0	5'1	
53	Gósfai erdőbirtokosság	—	—	—	B	67'0	1'09	67'0	1'6	
54	„ községi iskola	C	0'9	0'03	—	—	—	0'9	—	
55	Győrvári erdőbirtokosság	B	2'6	00'9	B	107'1	1'78	109'7	0'6	
56	Káptalan „M” go.	C	36'8	1'23	—	—	—	36'8	—	
57	Vasvár-szentmihályfai eb.	C	61'0	2'03	—	—	—	61'0	—	
58	Pácsonyi erdőbirtokosság	—	—	—	A	17'8	1'90	122'2	6'2	
					B	41'1				
					C	63'3				
59	Pácsonyi körjegyző	B	3'5	0'12	—	—	—	3'5	—	
60	Alsóoszki erdőbirtokosság	C	58'7	1'94	—	—	—	58'7	1'1	
61	Kozmafa község	B	6'1	0'20	—	—	—	6'1	0'4	
62	Olaszka körjegyző	C	4'1	0'14	—	—	—	4'1	—	
63	Petőlaszka erdőbirt.	C	22'3	0'74	—	—	—	22'3	—	
64	Káptalanolaszka erdőbirt.	C	64'9	2'16	B	57'2	0'91	122'1	1'6	
65	Káptalan „G—H” go.	—	—	—	B	164'8	3'50	218'0	8'0	
					C	53'2				
66	Hegyhátkisbéri erdőbirt.	B	34'0	1'13	—	—	—	34'0	2'8	
67	Baltavár község	B	5'6	0'19	—	—	—	5'6	—	
68	Baltavári rk. tanító	B	5'3	0'18	—	—	—	5'3	—	
69	„ plébánia	B	11'5	0'38	—	—	—	11'5	—	
70	Nagytilaji erdőbirt.	—	—	—	B	36'8	1'10	70'3	3'5	
					C	33'5				
	Összesen	—	468'2	15'58	—	1147'9	18'34	1616'1	47'7	
	II. Nyugati fű. összesen	—	346'5	11'55	—	1357'1	19'88	1703'6	143'7	
	I. Északi „ „	—	515'0	17'16	—	894'4	14'00	1409'4	54'6	
	Együtt	—	1329'7	44'29	—	3399'4	52'22	4729'1	246'0	
	Szálerdő területe	—	3399'4	—	—	—	—	—	—	
	Erdőbirtok összes területe	—	4729'1	—	—	—	—	—	—	
	Az egyéb (termékeny és terméketlen) terület levonásával az egyes főüzemek területi adata a következő:									
	I. Északi fű. összesen	—	515'0	—	—	839'8	—	—	—	—
	II. Nyugati „ „	—	346'5	—	—	1213'4	xx	—	—	—
	III. Keleti „ „	—	468'2	—	—	1100'2	—	—	—	—
	Együtt	—	1329'7	—	—	3153'4	—	—	—	—
			+ 3153'4							
			4483'1							
			+ 246'1							
			4729'1							
	A véderdő területének (20'4 kh) xx-el jelölt területből való levonásával a hozamterület 1193'0 kh, lesz.									

A véderdő különös rendeltetésénél fogva az üzemek nyereségi számításából kimarad, miután abban rendszeres termelés nem folyik és a főhasználat csupán a kiöregedés, vagy egyéb ok következtében pusztulásnak induló törzsek kiszedéséből áll.

Az akác sarjerdők vágásfordulóját egyöntetűen 30 évben, a tölgy sarjerdőkét 40 évben, a szálardók vágásfordulóját pedig *átmenetileg* 60 évben állapítom meg. Ezt az átmeneti vágásforduló-leszállítást indokolja az a tény, hogy a kisebb vágásfordulóval elért nagyobb főhasználati terület többjövédelme a szövetkezeti rendszer kezdeti nehézségeit van hivatva leküzdeni és lehetővé tenni az erdősítési hátralékoknak a megszüntetését, a talajjavító és egyéb szükséges erdőgazdasági munkálatoknak mielőbbi elvégzését, hogy az állományok korosztályviszonyainak mielőbbi megjavulásával az erdőüzemek szabályos állapota mihamarabb megközelíthető, illetve elérhető legyen. Indokolja továbbá az a körülmény, hogy a javarészt sarjról nőtt állományoknak előnyös fejlődése a jelzett koron túl nem remélhető, viszont kívánatos ezen nem megfelelő állományoknak mielőbbi kihasználásával lehetővé tenni a szakszerűen megtelepített erdőknek a létesítését. És a kitűzött célok elérése után a magasabb vágásfordulóra való fokozatos áttérés az erdőgazdaságra csak előnyös lesz.

A jövedelemelosztás aránykulcsának alapvető tényezőjéül a főhasználati terület fatömegét veszem, mert az:

1. könnyen kiszámítható akár az állományok közvetlen megbecslésével, akár az ott bevált általános fatermési táblák, illetve helyi fatermési táblák segítségével;

2. a szabályszerűen vezetett erdőgazdaságban termőhelyenkint, illetve talajtípusonkint és fafajonkint állandó jellegű és ennek következtében megbízhatóan pontos, továbbá egységnyi területen található mennyisége egyúttal a fa minőségének, illetve az értékének is a kifejezője;

3. az erdő fatömegének legfőbb szabályos kamatja és mint ilyen kifejezője az erdő értékének;

4. A véghasználat végrehajtásával a becslés helyessége kétséget kizárólag ellenőrizhető, amely fontos körülmény módot nyújt arra, hogy a szövetkezeti erdőbirtokok jövedelmezőségi aránykulcsa az erdők értékváltozásának megfelelően kiigazítható legyen és ezzel lehetőséget nyújt a jövedelemnek a valóságot minél jobban megközelítő elosztására.

A jövedelem elosztására eddig alkalmazott módszerek, mint pl. az állomány gazdasági értékét kifejező képlet, sok tényezővel és feltevésen alapuló adattal dolgoztak, ami a számítást nehézkessé és hosszadalmassá tette, az eredmény helyességének az ellenőrzésére pedig mód nem volt és ennek következtében az erdők időközben bekövetkezett értékváltozása kifejezésre nem juthatott.

Viszont a fatömegnek fafajonkinti mennyisége és az ezzel szorosan össz-

szefüggő minősége talajjellegek (talajtípus, termőhely) szerint változik, más szóval a jövedelmet kifejező fahozadék a talajjellegnek a függvénye. Vagyis minél több talajjellegét határozunk meg, az egyes erdőket a valóságos fahozadékokat annál jobban megközelítő pontossággal osztályozhatjuk. Az elv tehát az, hogy minden erdő főhasználati fatömegét, amely fatömeg mennyisége és ezzel összefüggő értéke az erdő gazdasági, illetve üzemi megalapozottsága szerint időnkint is változik, a legalkalmasabb módon minél pontosabban, illetve a valóságnak megfelelően meghatározassuk.

Jelen esetben a „Főüzemek“-et alkotó erdők termőhelyeiben jelentős különbségek nincsenek és ezért a kifejezett fenti elv alapján történő számításoknak nagy vonásokban való bemutatása miatt csupán a tárgyalt három termőhelyi jelleg felállítását tartottam szükségesnek, amelyeknek száma a tervezett főhasználatoknak a végrehajtásával kifejezésre jutó valóságos termelési eredmények következtében bizonyára szaporodna.

Tájékozódásul ismertetem azokat az általános fatermési táblákat is, amelyek a tárgyalt három termőhelyi jellegnek a legjobban megfelelnek.

Fanem	A fatermési tábla megnevezése	„A. th.“	„B. th.“	„C. th.“	A jelzett fatermési tábla legkedvezőbb adatának megjelölése
		termőhelyi jellegeknek megfelelő termőhelyi osztálya			
<i>Szálerdő lomblevelű állománya.</i>					
Tölgy	Dr. Schwappach	—	I.—II.	II.—III.	A jobb th. adatai Fatömeg, átl. mellm. átm., átl. törzsmag.
	Coburg (Greiner)	—	III.—IV.	IV.—V.	
Bükk	Feistmantel	—	IV.	V.	Fatömeg
	Coburg (Greiner)	—	III.—IV.	IV.—V.	—
Gyertyán	—	—	II.—III.	III.—IV.	—
	Dr. Schwappach	II.	—	—	Fatömeg
Kőris	I.	—	—	—	Minden adat
	Coburg (Greiner)	II.	—	—	Fatömeg, átl. mellm. átm., átlg. törzsmag.
Éger	Dr. Schwappach	—	II.	—	—
	Coburg (Greiner)	—	IV.—V.	VI.	—
Nyír	Feistmantel	—	IV.	V.	—
	Dr. Schwappach	—	Éger II.	—	—
Dió	Coburg (Greiner)	—	Nyír III.	—	—
	<i>Szálerdő tűlevelű állománya.</i>				
Erdeifenyő	Dr. Schwappach	—	I.	II.	Fatömeg, törzsszám Átl. törzs, mellm. átm. és magassága
	Coburg (Greiner)	—	I.	II.	
Feketefenyő	Feistmantel	—	II.—III.	III.	Fatömeg
	Dr. Schwappach	—	I.	II.	—
Lúcfenyő	Coburg (Greiner)	—	III.	—	—
	Feistmantel	—	V.	—	—
Vörösfenyő	Coburg (Greiner)	—	II.	—	—
	<i>Sarjerdő.</i>				
Akác	Coburg	—	I.	III.—IV.	Fatömeg, átl. mellm. átm.
Tölgy	Coburg (Greiner)	—	III.—IV.	IV.—V.	
Bükk	—	—	—	—	Minden adat
Gyertyán	—	—	III.	IV.	
Nyár és éger	Feistmantel	III.—IV.	—	—	Fatömeg

A még hiányzó fajoknak vagy nincsen fatermési táblájuk, vagy pedig olyan csekély mennyiségben fordulnak csupán elő, hogy a fatömeg mennyiségét nem befolyásolják és ezen oknál fogva a megfelelő fatermési táblájuk ismertetése elmaradt. Ezek a fanemek: a szelidgesztenye, cseresznye, szil és fűz, amelyek együttvéve az összterületnek 0'5%-át teszik ki, továbbá a bankszfenő, amely az összes erdőterületnek 0'6%-án van megtelepítve (lásd a 23. old. kimutatását).

A termőhelyi jellegeket helyi fatermési táblák összeállításával is meghatározhatjuk, illetve azok alapján alakíthatjuk ki. És az ilyen fatermési táblákat csak a tenyésztési szándékolt fajokra szükséges összeállítani, amely fanemek a meglévő állomány 90'7%-át teszik ki.

A szövetkezeti erdők jövedelmezőségének további számítását a következőkben mutatom be, külön a sarj- és külön a szálerdőkre, megjegyezve azt, hogy a számításnál alkalmazott fatömegadatok a tényleges termelési adatokból lettek összeállítva, ami sem az előbb ismertetett elvet, sem pedig a jövedelemelosztásnak a következőkben tárgyalt tervezét nem befolyásolja.

A sarjerdőüzem jövedelemszámítási és elosztási tervezete.

A sarjerdőkben az uralkodó termőhelyi jelleg a „C. th.” jelű (lásd a 17. old. középső kimutatását), az uralkodó fanem pedig az akác (lásd a 24. old. kimutatását) és ezért a jövedelemelosztás alapjául szolgáló, ú. n. „jövedelmezőségi tényező”-nek a meghatározása ezeknek a körülményeknek figyelembe vételével és ezen adatokra vonatkoztatva történik.

Az akácon kívül számottevő mennyiségben előfordul még a tölgy és cser, amely fanemek által elfoglalt területek aránya a következő:

Akác	1138'5 kh:	85'6%.
Tölgy,cser együtt	113'5 kh:	8'5%.
Egyéb fanemre jut	77'7 kh:	5'9%.

Összesen 1329'7 kh: 100'0%.

A két fanemnek megállapított kh-kinti fatömegét pedig teljes sűrűség mellett és az egyes termőhelyi jellegek szerint elkülönítve az alábbiakban ismertetem:

„B. th.”	termőhelyen	a 30 éves akác	fatömege	130—150 m ³ ,	átlag	140 m ³
„	„	a 40 „ tölgy-cser	„	130—160 m ³ ,	„	145 m ³
„	„	a 30 „ „	„	80—122 m ³ ,	„	101 m ³
„C. th.”	„	a 30 „ akác	„	90—110 m ³ ,	„	100 m ³
„	„	a 40 „ tölgy-cser	„	90—120 m ³ ,	„	105 m ³
„	„	a 30 „ „	„	60—86 m ³ ,	„	73 m ³
„A. th.”	„	a 30 „ akác	„	60—80 m ³ ,	„	70 m ³
„	„	a 40 „ tölgy-cser	„	60—90 m ³ ,	„	75 m ³
„	„	a 30 „ „	„	42—60 m ³ ,	„	51 m ³

Vagyis a 30 éves akác fatömege annyira megközelíti a 40 éves tölgy-cser fatömegét, hogy a két különböző vágásfordulóban kezelt fanem jövedelemszámításának elkülönítését elmellőzhetjük, miután a forgalmi értékük is megegyező. Ellenkező esetben a 40 éves sarjerdőkre vonatkozó számítás menete a következőkben tárgyalt elvekkel megegyező volna.

A kimutatott fatömeg adatok figyelembe vételével az akácnak a „jövedelmezőségi tényezőjét” a legnagyobb mértékben előforduló „C. th.” termőhelyen „1'00”-nak állapítom meg és ehhez arányítom a többi termőhelyi jelleg jövedelmezőségi tényezőjét, — a többi számottevő fanemnek a jövedelmezőségi tényezőjét pedig a kimutatott fatömeg adatok alapján az akácra viszonyítva számítom ki.

Ebben a megállapításban az akácnak, valamint a tenyésztés tárgyát alkotó többi fafajnak az akáchoz viszonyított jövedelmezőségi tényezőit következő táblázat tünteti fel:

Termőhelyi jelleg	F a f a j o k					
	a k á c		t ö l g y - c s e r		é g e r	
	kat.-h.-inti fatömeg átlaga m ³	jövedelmezőségi tényezője	kat.-h.-inti fatömeg átlaga m ³	akáchoz viszonyított jövedelmezőségi tényezője	kat.-h.-inti fatömeg átlaga m ³	akáchoz viszonyított jövedelmezőségi tényezője
„A. th.”	140	1'40	101	1'01	—	—
„B. th.”	100	1'00	73	0'73	—	—
„C. th.”	70	0'70	51	0'51	78	0'78

Szóval, az egyes fafajoknak termőhelyi jellegek szerint megállapított kh-kinti fatömege viszonyítva az akác megfelelő fatömegéhez, szolgáltatja a jövedelmezőségi tényezőt, amelyet az akác jövedelmezőségi tényezőjével megszorozva, nyerjük a kérdéses fanemnek a viszonyított jövedelmezőségi tényezőjét. Képletben kifejezve: $Jt = \frac{f.}{af.} \times ajt$, melyben „af.” jelenti az akác kh-kinti fatömegét 30 éves korban és megállapított termőhelyi jellegen, „f.” jelenti a számításba vett fanem előbbivel megegyező területű (vagyis kh-kinti), korú és teremőhelyi jellegű fatömegét, „ajt.” pedig kifejezi az akácnak ugyanazon termőhelyi jellegen meghatározott jövedelmezőségi tényezőjét.

A számítás leegyszerűsítése miatt az állománysűrűséget mindenütt egyöntetűnek tételezzük fel.

Amennyiben az alüzem keretén belül különböző termőhelyi jellegek, illetve fanemek fordulnak elő, akkor az egész alüzemnek közös jövedelmezőségi tényezőjét számítjuk ki, — az egyes fanemek területi kiterjedésének és kh-kinti fatömegének az egyes termőhelyi jellegekre megállapított adatainak a figyelembe vételével. Képletben kifejezve:

$$\text{Kjt.} = \frac{\text{at.} \times \text{ajt.} + \text{bt.} \times \text{bjt.} + \text{ct.} \times \text{cjt.}}{\text{T.}}$$

amely képletben „at., bt., ct.“ az egyes fafajok, illetve termőhelyi jellegek által elfoglalt területet, „ajt., bjt., cjt.“ a fafajnak az akáchoz viszonyított jövedelmezőségi tényezőjét, „T.“ pedig az alüzem területét jelenti.

Szóval, a közös jövedelmezőségi tényezőt úgy nyerjük, ha az egyes fafajok, illetve termőhelyi jellegek által elfoglalt területeket szorozzuk az akáchoz viszonyított jövedelmezőségi tényezővel és ezen szorzatoknak összegét elosztjuk az „alüzem“ területével. Ha pl. a 75 kh kiterjedésű alüzem 30 kh-ját „A. th.“ termőhelyi jellegű akác, 45 kh-ját pedig „B. th.“ termőhelyi jellegű tölgy foglalja el, a közös jövedelmezőségi tényezőt a következőképpen nyerjük:

$$30 \times 0'70 = 21'00$$

$$45 \times 1'01 = 45'45$$

$$\text{Összesen:} \dots 66'45 : 75 = 0'88 \text{ lesz a közös jövedelmezőségi}$$

ségi tényező.

Az ezek szerint kiszámított jövedelmezőségi tényezők és az egyöntetű vágásfordulóval megállapított vágásterületeknek a szorzatai eredményezik az alüzemek „jövdelemvágásterületeit“, vagyis az „aránykulcsait“, amelyeknek az összegével elosztva a „Főüzemek“-ben elért évi tisztajövedelmet, nyerjük az átszámított kh-ti „jövdelmi hányadot“, amely utóbbinak a kimutatott jövdelemvágásterületekkel, vagyis az aránykulcsokkal történt szorzatai szolgáltatják az egyes „alüzemek“-nek kijáró évi jövedelmet, illetve üzemi osztalékot.

A jövedelem megosztásának fentiek szerinti bemutatását — példaképpen a következőkben ismertetem:

Teljes üzemű erdőgazdaság esetén a sarjerdő Főüzemek évi szabályos vágásterülete 44'29 kh valódi terület (lásd a 27. old. táblázaát), amelynek tisztajövedelmét — az 1934. évi átlagárak alapján számítva — 22.470'20 pengőben állapítottuk meg. Ennek az összegnek a „jövdelemvágásterületekkel“ (aránykulcsok) számított hányadosa (lásd a 34. oldalt) szolgáltatja a kh-kinti „jövdelmi hányadot“, vagyis $22.470'97 : 44'90 = 500'4$, amelynek az egyes aránykulcsokkal történt szorzatai eredményezik az egyes alüzemek évi jövedelmét, illetve üzemi osztalékát.

Ilyen értelemben az egyes „Alüzemek“-nek az 1934. évi jövedelme — Főüzemük szerint részletezve — a következő:

Térképszám	A z a l ü z e m m e g n e v e z é s e	Tht.	Évi vágásterület kat.-hold	Jövedelmezőségi tényező	Jövedelem vágásterület (aránykulcs) kat.-hold	Átszámított kat.- hold.-inti jövedelmi hányvad	Évi üzemi osztalék (jövedelem) pengő
<i>I. Vasvári járás Északi Sarjerdő Főüzeme.</i>							
1	Gutaháza község	C	0'04	1'00	0'04	500'4	20'06
2	Rábapüspöki erdőbirtokosság	C	0'49	"	0'49	"	245'24
3	Rábahidvég község	C	0'52	"	0'52	"	260'25
4	Rábahidvégi rk. plébánia	B	0'23	1'40	0'32	"	160'17
5	Püspöktamási község	C	0'01	1'00	0'01	"	5'04
6	Szemenye község	C	0'06	"	0'06	"	30'06
7	Egervölgyi rk. plébánia	C	0'02	"	0'02	"	10'04
8	Szemenyei erdőbirtokosság	C	1'74	"	1'74	"	870'74
9	Csipkerei erdőbirtokosság	B	3'58	1'40	5'01	"	2.507'04
10	Csehimindszenti erdőbirtokosság	C	1'00	1'00	1'00	"	500'40
12	Egervölgyi erdőbirtokosság	C	1'51	"	1'51	"	755'68
13	Csipkerei rk. plébánia	C	0'01	"	0'01	"	5'04
14	Csipkerek község	C	0'01	"	0'01	"	5'04
16	Csehi község	C	0'09	"	0'09	"	45'08
17	Kámi erdőbirtokosság	C	1'83	"	1'83	"	915'77
18	Csehi erdőbirtokosság	C	1'33	"	1'33	"	665'57
19	Felsőoszkói erdőbirtokosság	C	1'22	"	1'22	"	610'53
20	" sertéslegelő eb.	C	0'31	"	0'31	"	155'16
21	Alsóújlaki erdőbirtokosság	C	1'99	"	1'99	"	995'84
22	Kámi rk. plébánia	C	0'78	"	0'78	"	390'34
23	Alsóújlaki rk. tanító	C	0'39	"	0'39	"	195'10
Összesen		—	17'16	—	18'68	—	9.348'29
<i>II. Vasvári járás Nyugati Sarjerdő Főüzeme.</i>							
24	Káptalan „N—P” go.	A	0'78	0'70	0'55	500'4	275'26
25	Vasvári sz. Domonkos növérek	C	0'13	1'00	0'13	"	65'05
28	Vasvár község „C” go. (éger)	A	0'44	0'78	0'34	"	170'18
30	Vasvári sz. Domonkos férfi szerzet	C	0'39	1'00	0'39	"	195'20
31	" rk. tanító	C	0'15	"	0'15	"	75'10
32	Kismákfai erdőbirt. (cser)	C	0'78	0'73	0'57	"	285'27
33	Nagymákfai rk. iskola	C	0'18	1'00	0'18	"	90'11
34	Rábaszenttamási apátság	C	0'78	"	0'78	"	390'35
36	Petőmihályfai erdőbirtokosság	C	1'18	"	1'18	"	590'51
37	Győrvári körjegyző	C	0'17	"	0'17	"	85'11
38	Petőmihályfai tanító	C	0'17	"	0'17	"	85'11
39	Vasvári erdőbirtokosság	B	0'30	1'40	0'42	"	210'21
40	Vasvári jegyző	C	0'16	1'00	0'16	"	80'10
44	Karát földi erdőbirtokosság	C	1'80	"	1'80	"	900'76
45	Sárfimizdó község	C	0'08	"	0'08	"	40'07
46	Sárfimizdói erdőbirtokosság	C	0'46	"	0'46	"	230'22
47	Telekes község	C	0'88	"	0'88	"	440'39
48	Andrásfa község	C	2'72	"	2'72	"	1.361'12
Összesen		—	11'55	—	11'13	—	5.570'12

Térképszám	Az alüzem megnevezése	Tht.	Évi vágásterület kat.-hold		Jövedelmezőségi tényező	Jövedelem vágásterület kat.-hold (aránykulcs)	Átszámított kat.-hold-inti jövedelmi hányad	Évi üzemi osztalék (jövedelem) pengő
			2'08	1'00				
<i>III. Vasvári járás Keleti Sarjerdő Főüzeme</i>								
26	Vasvár-zsidóföldi erdőbirt.	C	2'08	1'00	2'08	500'4	1.040'87	
49	Déneslaki erdőbirtokosság	C	1'55	"	1'55	"	775'66	
50	Egervári rk. plébánia	C	0'03	"	0'03	"	15'05	
51	" erdőbirtokosság	B	0'20	1'40	0'28	"	140'15	
52	Vasboldogasszonyi erdőbirt.	C	1'16	1'00	1'16	"	580'50	
54	Gősfai községi iskola	C	0'03	"	0'03	"	15'05	
55	Győrvári erdőbirtokosság	B	0'09	1'40	0'13	"	65'09	
56	Káptalan „M” go.	C	1'23	1'00	1'23	"	115'13	
57	Vasvár-szentmihályfalvai eb.	C	2'03	"	2'02	"	1.015'85	
59	Pácsonyi körjegyző (cser)	C	0'12	1'01	0'12	"	60'09	
60	Alsóoszkói erdőbirtokosság	C	1'94	1'00	1'94	"	970'84	
61	Kozmafa község	B	0'20	1'40	0'28	"	140'15	
62	Olaszkai körjegyző	C	0'14	1'00	0'14	"	70'09	
63	Petőlaszkai erdőbirtokosság	C	0'74	"	0'74	"	370'34	
64	Káptalanolaszkai erdőbirt.	C	2'16	"	2'16	"	1.080'97	
66	Hegyhátkisbéri erdőbirt. (tölgy)	B	1'13	1'01	1'14	"	570'49	
67	Baltavár község	B	0'19	1'40	0'27	"	135'15	
68	Baltavári rk. tanító	B	0'18	"	0'25	"	125'14	
69	" rk. plébánia	B	0'38	"	0'53	"	265'25	
Összesen		—	15'58	"	15'09	"	7.551'86	
I. főüzem összesen		—	17'16	"	18'68	"	9.348'29	
II. " "		—	11'55	"	11'13	"	5.570'12	
I., II., III. főüzem együtt		—	44'29	—	44'90	—	22.470'27	

A nem érett állományú és ezért nem hozamképes alüzemek beérésük időtartamára jövedelemben nem részesülnek. Hozamképességük beálltával azonban a jövedelemnek a megfelelő része máris megilleti, tekintet nélkül arra, hogy állományuk a kérdéses időben kihasználás alá kerül-e.

A szálerdő jövedelem-számítási és elosztási tervezete.

A jövedelmezőséggel kapcsolatos alapelvek lényegükben azonosak a sarjerdőüzemnél mondottakkal.

Az értekezésem 23. oldalán ismertetett korosztálytáblázat adatai értelmében a szálerdőkben uralkodó fafajok a következők:

Tölgy	919'0 kh-on, az összes erdőterület 29'2%-án,
Csertölgy	677'3 kh-on, " " " 21'5%-án,
Együtt	1596'3 kh-on, az összes erdőterület 50'7%-án.

Erdefenyő	744'1 kh-on, az összes erdőterület 23'6%-án,
Feketefenyő	471'2 kh-on, „ „ „ 15'0%-án,
Együtt	1215'3 kh-on, az összes erdőterület 38'6%-án.

Úgyhogy a felsorolt négy fafaj a szálerdők összerdőterületének a 2811'6 hk-át foglalja el, ami 89'3%-ot tesz ki.

A többi meglévő — esetleg a jövőben tenyészteni szándékolt — fa-nem mennyisége jelentéktelen és ezért a jövedelmezőséget nem befolyásolja. Mihelyt azonban ezen utóbb jelzett fanemek térfoglalásukkal jelentőséget nyertek, úgy a jövedelemszámítás tényezőjeként szintén számításba jönnek.

Tekintettel arra, hogy a felsorolt számottevő fanemek közül a vezérszerepet a két tölgyfaj tölti be, a többi fanem jövedelmezőségi tényezőjét ezekre viszonyítva számítjuk ki. Viszont a tölgyek jövedelmezőségi tényezőjének alapegységéül a legnagyobb mértékben előforduló „B. th.” termőhelyi jelleget választjuk (lásd a 17. oldal középső táblázatát).

A 60 éves korban teljes sűrűsége átszámított kh.-kinti fatömegeknek, illetve az ezek alapján kiszámított „jövedelmezőségi tényezőknek” a kimutatását, termőhelyi jellegek szerint elkülönítve, a következő táblázat tartalmazza:

Termőhelyi jelleg	Tölgy-cser			Erdefenyő			Feketefenyő		
	kat.-hold.-inti fatömeg m ³	átlagos fatömeg m ³	jövedelmezőségi tényező	kat.-hold.-inti fatömeg m ³	átlagos fatömeg m ³	tölgyre viszonyított jövedelmezőségi tényező	kat.-hold.-inti fatömeg m ³	átlagos fatömeg m ³	tölgyre viszonyított jövedelmezőségi tényező
„B. th.”	100—140	120	1'00	190—230	210	1'75	140—180	160	1'33
„C. th.”	80—110	95	0'79	160—200	180	1'50	90—130	110	0'91
„A. th.”	60—90	75	0'63	90—130	110	0'92	50—90	70	0'59

A táblázatban kimutatott „jövedelmezőségi tényezők” alapján számítjuk ki azután az egyes alüzemek közös jövedelmezőségi tényezőit, az azokon képviselt fenti fafajok területi és termőhelyjellegi aránya szerint, a sarjerdőknél tárgyalt módon. Az így kiszámított közös jövedelmezőségi tényezők és az egyöntetű (60 éves) vágásfordulóra talált vágásterületek szorzatai fogják szolgáltatni a „jövedelemvágásterületek”-et, vagyis az „aránykulcsokat”, amelyeknek összegével elosztva az évi tiszta jövedelmet, nyerjük az átszámított kat. holdankinti „jövedelmi hányadot”, amelynek a kimutatott „jövedelem vágásterületek”-kkel (aránykulcsok) képezett szorzatai eredményezik az alüzemek évi tiszta jövedelmét, illetve üzemi osztalékát.

Előadottak szerint, teljes üzem mellett, az évi szabályos vágásterület 52'22 kh. valódi terület (lásd a 27. oldal táblázatát), amely hozadék tisztia jövedelmét — az 1934. évi értékeléssel — 50.909'80 pengőben állapítottuk meg. Ennek az összegnek a „jövedelem vágásterületek” összegével alkotott hányadosa szolgáltatja a kat. holdankinti „jövedelmi hányadot”, amely a jelen esetben: $50.909'8 : 56'71$ (lásd a 38. oldal táblázatát) = 897'72 és ennek az összegnek a „jövedelemvágásterületek”-kel (aránykulcsok) történt szorzatai útján nyerjük az egyes alüzemek évi tiszta jövedelmét, illetve üzemi osztalékát.

A jövedelemszámítás, illetve megosztás a főüzemekben a következő:

Térképszám	A z a l ü z e m m e g n e v e z é s e	Tht.	Évi vágásterület kat.-hold	Jövedelmezőségi tényező	Közös jövedelme- zőségi tényező	Jövedelem vágásterület (aránykulcs) kat.-hold	Alszámitott kat.- hold-ini jövedelmi hányad	Évi üzemi osztalék (jövedelem) pengő	Fafajok „tht.” szerinti területe kat.-hold
<i>I. Vasvári járás Északi Szálerdő Főüzeme</i>									
6	Szemenye község	C	0'05	1'50	—	0'08	897'72	71'81	ef.
8	Szemenyei erdőbirt.	C	1'16	1'50	—	—	—	—	ef. 8'7
				0'91					ff. 58'0
				0'79	0'96	1'11	—	996'46	t. 2'9
10	Csehimindszenti eb.	C	0'62	0'79	—	—	—	—	t. 29'0
11	Káptalan „D” go.	B	8'15	0'91	0'82	0'51	—	457'83	ff. 8'1
				1'00	—	—	—	—	t. 113'5
				1'75	—	—	—	—	ef. 233'3
12	Egervölgyi erdőbirt.	C	1'41	1'33	1'45	11'82	—	10611'09	ff. 142'6
				0'79	—	—	—	—	t. 21'5
				1'50	—	—	—	—	ef. 16'9
				0'91	1'01	1'45	—	1301'69	ff. 37'0
15	Mikosszéplaki eb.	B	0'61	1'00	1'00	0'61	—	547'60	t.
17	Kámi erdőbirt.	B	0'41	1'00	—	—	—	—	t. 12'3
				1'75	1'31	0'54	—	484'76	ef. 8'5
19	Felsőoszkói erdőbirt.	C	0'75	0'91	0'91	0'68	—	610'45	ff.
20	Felsőoszkói sertésleg. eb.	C	0'15	1'50	—	—	—	—	ef. 4'2
				0'91	1'16	0'17	—	152'62	ff. 5'3
21	Alsóújlaki erdőbirt.	C	0'45	0'91	0'91	0'41	—	368'10	ff.
22	Kámi rk. plébánia	C	0'16	0'91	0'91	0'15	—	134'66	ff.
23	Alsóújlaki rk. tanító	C	0'08	0'91	0'91	0'07	—	62'85	ff.
	Összesen		14'00	—	—	17'60	—	15799'92	—

Térképszám	A z a l ü z e m m e g n e v e z é s e	Tht.	Évi vágástérület kat.-hold	Jövedelmzőségi tényező	Közös jövedelm- zőségi tényező	Jövedelem vágástérület (aránykutes) kat.-hold	Aszámitott kat.- hold.-inti jövedelmi hányad	Évi üzemi osztalék (jövedelem) pengő	Fafajok „tht.” szerinti területe kat.-hold
<i>II. Vasvári járás Nyugati Szálerdő Főüzeme.</i>									
30	Vasvári Domonkos f. sz.	A	0'57	0'63					t. 7'9
				0'92					ef. 13'5
				0'59	0'73	0'42	897'72	377'09	ff. 11'6
35	Vasvár község „A” go.	A	28'1kh	0'63					t. 14'1
				0'92					ef. 14'0
		B	146'7 „	1'00					l. 116'5
				1'75					ef. 14'2
				1'33					ff. 16'0
		C	665'6 „	0'79					t. 267'6
				1'50					ef. 222'7
				0'91					ff. 5'4
			11'97		1'10	13'17		11822'97	
36	Petőmihályfai erdőbirt.	C	2'13	0'79					t. 89'0
				1'50					ef. 19'6
				0'91	0'92	1'96		1759'53	ff. 11'5
39	Vasvári erdőbirt.	A	1'31	0'63					t. 66'6
				0'92					f. 6'2
				0'59	0'65	0'85		763'09	ff. 5'4
41	Hegyhátszentpéteri eb.	B	1'58	1'00	1'00	1'58		1418'40	t. 15'7
43	Gersei erdőbirt.	A	17'5kh	0'63					t. 15'7
				0'92					ef. 1'8
		C	22'6 „	0'79					t. 22'0
				0'59					ff. 0'4
			0'67		0'73	0'49		439'88	
44	Karátzföldi erdőbirt.	C	1'04	0'79					t. 25'5
				1'50					ef. 26'4
				0'91	1'14	1'19		1068'28	ff. 0'7
46	Sárfimizdói erdőbirt.	C	0'36	0'79					t. 3'3
				1'50	1'40	0'50		448'87	ef. 18'3
47	Telekes község	C	0'25	0'79					t. 7'8
				1'50	1'14	0'29		260'33	ef. 6'6
	Összesen		19'88	—	—	20'45	—	18358'44	—

Térképszám	A z a l ü z e m m e g n e v e z é s e	Tht.	Évi vágásterület kat.-hold	Jövedelmezőségi tényező	Közös jövedelm- zőségi tényező	Jövedelem vágásterület (aránykulcs) kat.-hold	Átszámított kat.- hold.-inti jövedelmi hányad	Évi üzemi osztalék (jövedelem) pengő	Fafajok „tht.” szerinti területe kat.-hold	
<i>III. Vasvári járás Keleti Szálerdő Főüzeme.</i>										
42	Káptalan „K” gazd. cszt.	A	17'9 ^{kh}	0'63			897'72	t.	17'9	
		B	250'8 „	1'00				t.	250'8	
		C	131'3 „	1'50				ef.	94'3	
				0'91				ff.	37'0	
			6'66		1'09	7'26	„	6517'44		
51	Egervári erdőbirt.	B	0'45	1'00				t.	18'7	
				1'75				ef.	0'3	
				1'33	1'04	0'47	„	421'92	ff.	1'9
52	Vasboldogasszonyi eb.	C	0'95	0'79				t.	53'9	
				1'50	0'81	0'77	„	691'24	ef.	1'1
53	Gösfai erdőbirt.	B	1'09	1'00	1'00	1'09	„	978'51	t.	
55	Győrvári erdőbirt.	B	1'78	1'00				t.	84'9	
				1'33	1'02	1'82	„	1633'85	ff.	4'6
58	Pácsonyi erdőbirt.	A	17'8 ^{kh}	0'92				ef.	17'8	
		B	41'1 „	1'00				t.	41'1	
		C	52'9 „	0'79				t.	30'9	
				1'50				ef.	0'5	
				0'91				ff.	21'5	
			1'90		0'91	1'73	„	1553'06		
64	Káptalanolaszakai eb.	B	0'91	1'00				t.	53'4	
				1'75				ef.	2'2	
				1'33	1'04	0'95	„	852'84	ff.	1'2
65	Káptalan „G—H” g. o.	B	161'3 ^{kh}	1'00				t.		
		C	49'7 „	1'50				ef.	16'7	
				0'91				ff.	33'0	
70	Nagytilaji erdőbirt.	B	3'50	1'00	1'02	3'57	„	3204'86	t.	
		C	36'8 ^{kh}	1'00				t.		
			30'0 „	1'50						
			1'10		0'91	1'00	„	897'72		
	Összesen		18'34	—	—	18'66	—	16751'44	—	
II.	Főüzem összesen		19'88	—	—	20'45	—	18358'44	—	
I.	„ „		14'00	—	—	17'60	—	15799'92	—	
I., II., III.	főüzem együtt		52'22	—	—	56'71	—	50909'80	—	

Példának bemutatom a III. Főüzem 42. térképszámmal megjelölt Al-üzemének jövedelemszámítását:

„A. th.”	17'9 kh. tölgy:	$17'9 \times 0'63 = 11'28$	átsz. kh.
„B. th.”	250'8 „ tölgy:	$250'8 \times 1'00 = 250'80$	„ „
„C. th.”	94'3 „ erdeif.	$94'3 \times 1'50 = 141'45$	„ „
„C. th.”	37'0 „ feketef.	$37'0 \times 0'91 = 33'67$	„ „

Összesen 400'0 kh. 437'20 : 400 =

1'09 köz. jöv. tényező, melyet szorozva az évi vágásterülettel: $1'09 \times 6'66 = 7'26$; nyerjük a jövedelem vágásterületet (aránykulcs) és ennek az átszámított kh.-kinti jövedelmi hányaddal történt szorzata: $7'26 \times 897'72 = 6517'44$ pengő szolgáltatja az alüzem jövedelmét, illetve üzemi osztalékát.

A sarjerdőüzemhez hasonlóan itt is fennáll az a szabály, hogy a szövetkezeti rendszer megalakulásakor a nem hozamképes, vagyis éretlen állományú alüzemek — az állományérettség beálltáig — üzemi osztalékban nem részesülnek. Üzemérettségük bekövetkezésével azonban — kihasználásukra való tekintet nélkül — a megillető jövedelmet már megkapják.

A vágásfordulók különbözősége esetén a jövedelemszámítást — az egyforma vágásfordulók szerint csoportosítva — az eddigiéik szerint főüzemenként elkülönítve végezzük.

A szövetkezeti erdők üzemtervi, beruházási és személyzeti berendezkedése.

A szövetkezeti rendszer kifejlődésével a kezelés alatt álló erdők (alüzemek) gazdaságilag úgy alakulnának ki, hogy az egyes főüzemek végeredményben egy-egy üzemtervi gazdasági osztállyá változnának át, amelyekben kizárólag a talajkivánalmaknak legmegfelelőbb fanemek volnának tenyésztve, a véghasználatok pedig lehetőleg egy területre lennének összpontosítva. Ezzel elérjük azt, hogy a nagyobb tömegű faanyag, illetve a keresett választékoknak nagyobb mennyiségű előállításával a jobb értékesítés és ennek arányában a kereseti viszonyok javulásának a lehetősége következne be.

Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a helyi faellátást az erdőápolások által kikerülő faanyag biztosítja, miután a gazdaságsadalom faszükségletének a java részét eddig is a saját erdejéből termelte ki. És amennyiben az erdőtisztításokból és gyéritésekből nyert faanyag a helyi szükségletet mégsem fedezné, úgy meg van annak a lehetősége, hogy erre a célra a véghasználati fatömeg bizonyos mennyisége fentartassék.

A megalakítandó hat „Főüzemnek” rendszeres erdőgazdasági üzemtervi megoldását a következőkben ismertetem:

Az üzemtervi berendezkedés a 14.500/1920. F. M. rendelettel érvénybe lépett „Erdőgazdasági üzemrendezési utasítás” szerint lesz fogantatva, a következő kiegészítésekkel, illetve változtatásokkal.

Az általános leírórésznek „II. Termőhelyi viszonyok” című fejezetében tárgyaljuk az „Alüzemeknek” az értekezés 15. oldalán ismertetett „termőhelyi jelleg”-ek szerinti osztályozását, továbbá a „III. Fatenyésztési viszonyok” cím alatti részben állapítjuk meg azt az uralkodó főfanemet, amelyre a termőhelyi jellegek és a többi tenyésztés tárgyát alkotó fafajok jövedelmezőségi tényezői viszonyítva volnának (lásd a 30. és a 34. oldalt), végül a „VIII. A jövő gazdasága” fejezetben ismertetjük az uralkodó, valamint a többi főfanemek előbbihez viszonyított jövedelmezőségi tényezőinek a meghatározását — termőhelyi jellegek szerint és az ezen adatokat tartalmazó táblázatot — az értekezés „Jövedelemszámítási és elosztási tervzet” fejezetben kifejtett eljárás szerint (l. a 30. és 34. oldalt).

Az első üzemtervi nyomtatvány minta a „Terület és jövedelemszámí-

tási kimutatás", amelyben az alüzemek jövedelemszámítási, illetve elosztási tervezetének a részletes előírása és egy évtizedre szóló nyilvántartása szerepel, a mellékletben bemutatott minta szerint (lásd a 43. oldalon).

Az alüzemek összes területi adatait az üzemtervi utasításban előírt „I. b) Területkimutatás (egyúttal területnyilvántartás)” mintájú nyomtatvány tünteti fel úgy, hogy a főüzemet alkotó alüzemek térképszámmal ellátott címe után sorolhatnának fel azok tagjai és erdőrészelei, a mellékletben kidolgozott példa szerint. Ehhez hasonló előírással alkalmazzuk és az előírásnak megfelelően vezetjük a következő rendszeresített üzemtervi nyomtatványokat: II. Fatermési táblák; III. a) Részletes erdőleírás, korosztálytáblázat és vágásterv; VI. Részletes főhasználati terv és nyilvántartás; VII. Részletes előhasználati terv és nyilvántartás; VIII. Mellékhasználati terv és nyilvántartás; IX. Részletes felújítási terv és nyilvántartás; X. Útépítési terv és nyilvántartás; Nyilvántartási jegyzőkönyv és az üzemátvizsgálással kapcsolatos és szükségesnek mutatkozó Nyomtatványminták. Az üzemterv kiegészítő tartozéka végül az 1:25.000 léptékű katonai térkép, amelybe folyószámmal (az értekezés táblázataiban „Tksz” [térképszám] rovatban) ellátva az összes alüzemet berajzoljuk, valamint minden alüzemnek az utasításban előírt gazdasági térképe.

Minden főüzem évi tiszta jövedelmének a 4%-a, valamint az elő- és mellékhasználatok jövedelme az ú. n. „Beruházási alap” létesítésére lesz fordítva, amelyből fedezetet nyernek az értekezésem első fejezetében ismertett okok következtében leromlott állomány- és talajviszonyok feljavításának, a talajápoló berendezések és csemetekertek létesítésének a kiadásai, továbbá a jövedelemnek a többtermelésen kívül elérhető fokozása szempontjából kívánatos üzemi telepek felállításának és egyéb hasznos beruházásoknak a költségei. Ugyancsak a „Beruházási alap” fizeti be az államkincstárnak az alkalmazott m. kir. altiszti személyzet járandóságait és viseli az egyéb alkalmazottak személyzeti kiadásait.

A Beruházási alap az alüzemek tulajdonát képezi, a részükre megállapított aránykulcs (jövedelem vágásterület) mértékében, amely alap a szükségnek megfelelően emelhető, vagy csökkenthető volna, felosztása pedig a jelzett aránykulcs alapján menne végbe.

Minden üzemi időszakot (10 év) közgyűlés zárja le, amelyre az alüzemek birtokosai 100 kat. holdankint egy-egy érdekképviselőti tagot küldenek ki. Ez a közgyűlés tárgyalja le a főüzemek jövedelmezőségével kapcsolatos mindennemű ténykedést, megvitatja a javaslatokat, a jövőben szükséges beruházásokat, intézkedéseket és egyéb erdőgazdasági ügyeket.

Az üzemi időszak lejártával válnak esedékessé egyúttal a főüzemekről készített üzemtervek gazdasági beszámoló és kiegészítő munkálatai is, amelyeknek egyik legfontosabb pontja az alüzemek jövedelmezőségét meghatározó tényezőknek az elmúlt időszak tényleges fatömeg- és egyéb tapasztalati adatainak megfelelő helyesbitése.

Minden főüzem (I. Vasvári járás Északi Főüzeme, II. Vasvári járás Nyugati Főüzeme, III. Vasvári járás Keleti Főüzeme; a mellékletet alkotó térképvázlaton: I. Éfü., II. Nfü. és III. Kfü.) közvetlen kezelését és őrzését egy-egy m. kir. főerdőr látja el egy segéderdőrral és egy időszaki kiegészítő alkalmazottal (lásd a 12. oldal táblázatát), aki a gondjaira bízott főüzem mindennemű erdőgazdasági és üzemi ténykedését saját egyéni tudásának, szorgalmának és szolgálati tapasztalatának latbavetésével úgy látja el, hogy a gondjaira bízott főüzem minden tekintetben versenyképes legyen. Ennek a célnak az elérése miatt a kiváló erdőgazdasági és értékesítési eredmények jutalmazására jutalomdíj lesz rendszeresítve, amely egy-egy üzemi időszak lezárásával kerül majd a szövetkezeti közgyűlésen kiosztásra.

A három főüzem kezelőjének székhelyei a következők: I. Éfü.-é Kám község, II. Nfü.-é Vasvár nagyközség és III. Kfü.-é pedig Győrvar község, szem előtt tartva az alüzemek könnyű elérhetési lehetőségét és az irányítást végző felettes államerdészeti szervekkel való kedvező vasúti és postai közlekedést. A segédszemélyzet az erdőgazdasági célnak a legmegfelelőbbben nyer elhelyezést.

A felsorolt három főüzem közvetett ellátását és irányítását a szombathelyi m. kir. Erdőfelügyelőség végzi, a kizárólag ezzel a munkakörrel megbízott és erre alkalmas m. kir. erdőtiszttel, aki egyúttal a faértékesítést és az anyag- és pénzkezelést is ellátja.

A szövetkezeti gazdálkodásnak magasabb szempontból való irányítása a szombathelyi m. kir. Erdőigazgatóság hatáskörébe tartozik, amely az üzemekkel kapcsolatos terveket, elgondolásokat, beruházási előirányzásokat és a kereskedelmi ténykedéseket felülbírálja és hozzájárulásával engedélyezi, s utalványozza a szükséges költségeket a Beruházási alap rendelkezésre álló készletéből.

Összefoglalás.

Tervezetemnek legfontosabb szervezeti előnyét az képezi, hogy a jövedelemmegosztás rendszerét a szövetkezetbe tömörített egyes erdőbirtokok mindenkori tényleges értékéhez alkalmazza úgy, hogy az egyes erdőbirtokosokat megillető jövedelemhányad megállapításánál a birtokok értékében beálló időközi változásokat is figyelembe lehet venni. Lényeges előny ez az eddig alkalmazott rendszerekkel szemben, amelyek a szövetkezeti erdők értékét és az ennek alapján kiszámított haszonrészesedést mértékét egyszer s mindenkorra a megalakuláskor, illetve a tagok belépésekor állapítják meg, tekinteten kívül hagyva azt, hogy az elhanyagolt erdőbirtokoknak a szakszerű kezelés következtében előálló értékszaporodása folytán a jövedelemnek emelkednie kell. Ezen ok pedig a szóbanforgó erdőbirtokok szövetkezeti ellátásánál rendkívül fontos, miután legnagyobb részük az első fejezetben előadott okok következtében leromlott állapotuknál fogva most csupán csökkentett értéket képvisel, amely érték

azonban a tervezettel bekövetkező szakszerű ellátás következtében fokozatosan emelkedni fog.

Közgazdasági szempontból jelentőséget tulajdonítok a tervezetnek azért, mert úgy vélem, hogy az ennek alapján kiépített Államiüzemű Erdőbirtokok Gazdasági Szövetkezetében folytatandó gazdálkodás útját fogja állani a fatöke további szétmorzsolódásának, sőt azt hiszem, hogy a meglévő erdők talajának és faállományának megjavításával az állami ellátás alatt álló erdőgazdaságok teljesítőképességét emelni fogja. És ezt a jelentőséget annál magasabbra kell értékelnünk, mert hiszen az 1933. évi statisztikai adatok szerint állami kezelés alatt álló mintegy 336.000 kat. holdat kitevő erdőterület az ország megnövekedésénél és az állami erdőkezelés körének az új erdőtörvény rendelkezései által történt kiterjesztésénél fogva még lényegesen gyarapodni fog.

Mindezt összefoglalva, meg vagyok arról győződve, hogy szövetkezeti tervezetem alkalmazásával az állami ellátás alatt álló erdőkben a gazdálkodásnak olyan rendjét tudjuk megteremteni, amellyel úgy a jogos magánérdekeket, mint a közérdeket az eddigi rendszernél eredményesebben tudjuk szolgálni.

Köszönetnyilvánítás.

E helyen fejezem ki tiszteletteljes és hálás köszönetemet *Fekete Zoltán* és *Lesenyi Ferenc* műegyetemi ny. r. tanár uraknak értekezésemmel kapcsolatban megnyilvánult legmesszebbmenő irányító támogatásukért, továbbá *Kovács Ernő dr.* műegyetemi adjunktus úrnak a tanulmányom tárgyát érintő külföldi irodalom felkutatásával kifejtett előzeny segítségéért, valamint a m. kir. földmívelésügyi minisztérium Erdészeti Főosztályának a nyújtott anyagi támogatásáért, amellyel lehetővé tette a munkám megjelenését.

Szakirodalom.

Fekete Lajos: Erdőértékszámítástan (Erdőegyesítés).

Kaán Károly: Erdőgazdaságpolitikai kérdések.

Dr. Jávorka: Magyar Flóra.

Dr. Kogutovics Károly: Dunántúl és Kisalföld írásban és képen.

Dr. Max Endres: Forstpolitik.

Dr. Heinrich Wilhelm Weber: Forstwirtschaftspolitik.

Dr. Heinrich Weber: Forstpolitik.

Dr. Karl Heck: Das Genossenschaftswesen in der Forstwirtschaft.

Stoetzer: Waldwertrechnung.

Alfred Günther: Genossenschaftlicher Betrieb des Kleinwaldbesitzes. (Oesterreichische Forst- und Jagdzeitung, 1904, Z. 207.)

Dr. Hermann Schullern: Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften der Forstwirte. (Oesterreichische Vierteljahrschrift, 1903, Z. 116.)

J. K.: Eine Waldzusammenlegung unter Privaten in Toggenburg. (Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen, 1903, Z. 125.)

T. Christen: Die Bewirtschaftung der Alpen-genossenschaftswälder im Lichte des bernischen Forstgesetzes. (Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen, 1914, Z. 197.)

Heinrich Burckhardt: Der Waldwert. (Z. 142.)

Dr. Milan Marinović: Die Förderung des Genossenschaftswesens in der Forstwirtschaft mit besonderer Berücksichtigung der bisherigen Gesetzgebung. (A II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszus Budapest kiadása.)

II. Vasvári járás Nyugati Sarjerdő Főüzeme.

1.

Terület- és jövedelemszámitási kimutatás az 19...../19.....-ig
tervezett időszakra.

1851

1866

A z a l ü z e m

térkép száma	megnevezése	fafaja	termőhelyi jellege	elfoglalt terület		össze- sen	jövéd- mező- ségi tényező	közös jövéd- mezős. tényező	szabályos évi vágásterület	jövéd- elem vá- gásterület (aránykulcs)
				kat.	hold					
24	Káptalan „N—P” gazd. oszt.	akác	A	23'3	23'3	0'70	0'70	0'78	0'55	
25	Vasvári szent Domonkos nővérek	„	C	3'8	3'8	1'00	1'00	0'13	0'13	
28	Vasvár község „C” gazd. oszt.	éger	A	13'1	13'1	0'78	0'78	0'44	0'34	
30	Vasvári sz. Domonkos férfiniszteret	akác	C	11'5	11'5	1'00	1'00	0'39	0'39	
31	Vasvári rk. tanító	„	C	4'3	4'3	1'00	1'00	0'15	0'15	
32	Kismáxfai erdőbirtokosság	cser	C	23'9	23'9	0'73	0'73	0'78	0'57	
33	Nagymáxfai rk. iskola	akác	C	5'3	5'3	1'00	1'00	0'18	0'18	
34	Rábaszenttamási apátság	„	C	23'5	23'5	1'00	1'00	0'78	0'78	
36	Petőmihályfai erdőbirtokosság	„	C	35'3	35'3	1'00	1'00	1'18	1'18	
37	Győrvári körjegyző	„	C	5'2	5'2	1'00	1'00	0'17	0'17	
38	Petőmihályfai rk. tanító	„	C	5'2	5'2	1'00	1'00	0'17	0'17	
39	Vasvári erdőbirtokosság	„	B	8'9	8'9	1'40	1'40	0'30	0'42	
40	Vasvári jegyző	„	C	4'7	4'7	1'00	1'00	0'16	0'16	
44	Karát földi erdőbirtokosság	„	C	54'1	54'1	1'00	1'00	1'80	1'80	
45	Sárfimizdó község	„	C	2'4	2'4	1'00	1'00	0'08	0'08	
46	Sárfimizdói erdőbirtokosság	„	C	14'2	14'2	1'00	1'00	0'46	0'46	
47	Telekes község	„	C	26'3	26'3	1'00	1'00	0'88	0'88	
48	Andrásfa község	„	C	81'5	81'5	1'00	1'00	2'72	2'72	
Összesen				346'5	346'5	—	—	11'55	11'13	

Területkimutatás. (Együttal területnyilvántartás.)

Tag	Részlet	Termékeny terület										Terméketlen	Összes terület	A területben beállott változások megnevezése és egyéb megjegyzések
		erdőterület			az erdőbirtokhoz tartozó egyéb terület									
		erdősült	tisztás	összesen	nyiladék	ház és kert	szántóföld	rét	legelő	havasi legelő	összesen			
		kataszteri hold												
<i>24. tksz. Káptalan „N—P” gazdasági osztálya.</i>														
1	a	1'4	1'4										1'4	
	b	1'9	1'9										1'9	
2	a	2'6	2'6										2'6	
3	a	6'0	6'0										6'0	
	b	0'2	0'2										0'2	
„N” go. össz.		12'1	12'1										12'1	
4	a	2'8	2'8										2'8	
5	a	7'8	7'8										7'8	
6	a	0'6	0'6										0'6	
„P” go. össz.		11'2	11'2										11'2	
Együtt		23'3	23'3										23'3	
<i>25. tksz. Vasvári szent Domonkos nővérek.</i>														
1	a	3'0	3'0										3'0	
2	a	0'7	0'7										0'7	
	b	0'1	0'1										0'1	
Össz.		3'8	3'8										3'8	
<i>28. tksz. Vasvár község „C” gazdasági osztálya.</i>														
1	a	2'0	2'0										2'0	
2	a	7'1	7'1										7'1	
3	a	1'0	1'0										1'0	
4	a	1'4	1'4										1'4	
5	a	0'1	0'1										0'1	
6	a	1'1	1'1										1'1	
7	a	0'4	0'4										0'4	
Össz.		13'1	13'1										13'1	
<i>30. tksz. Vasvári szent Domonkos férfitársulat „B” gazdasági osztálya.</i>														
5	a	3'8	3'8										3'8	
	b	7'7	7'7										7'7	
Össz.		11'5	11'5										11'5	

Tag	Részlet	Termékeny terület										Termékletlen	Összes terület	A területben beállott változások megnevezése és egyéb megj. gyűzések	
		erdőterület			az erdőbirtokhoz tartozó egyéb terület										
		erdősült	tisztás	összesen	nyiladék	ház és ke t	szántóföld	rét	legelő	havasi legelő	összesen				
															k a t a s z t e r i h o l d
<i>31. tksz. Vasvári róm. kat. tanító javadalma.</i>															
1	a	1'5		1'5										1'5	
	b	2'8		2'8										2'8	
Össz.		4'3		4'3										4'3	
<i>32. tksz. Kismátfai erdőbirtokosság.</i>															
	1	3'8		3'8										3'8	
	2	2'3		2'3										2'3	
	3	5'7		5'7										5'7	
	4	5'7		5'7										5'7	
	5	5'7		5'7										5'7	
	6	0'7		0'7										0'7	
Össz.		23'2	0'7	23'9										23'9	
<i>33 tksz. Nagymátfai róm. kat. iskola erdeje.</i>															
1	a	5'3		5'3										5'3	
Össz.		5'3		5'3										5'3	
<i>34. tksz. Rábaszenttamási apátság erdeje Nagymátfán.</i>															
1	a	8'5		8'5										8'5	
	b	2'1		2'1										2'1	
	c	3'6		3'6										3'6	
	d	9'3		9'3										9'3	
Össz.		23'5		23'5										23'5	
<i>36. tksz. Petőmihályfai erdőbirtokosság.</i>															
1	a	2'3		2'3										2'3	
	b	30'9		30'9										30'9	
	c	2'0		2'0										2'0	
	d	0'1		0'1										0'1	
Össz.		33'2	2'1	35'3										35'3	

Tag	Részlet	Termékeny terület										Terméketlen	Összes terület	A területben beállott változások megnevezése és egyéb megjegyzések	
		erdőterület			az erdőbirtokhoz tartozó egyéb terület										
		erdősült	tisztás	összesen	nyiladék	ház és kert	szántóföld	rét	legelő	havasi legelő	összesen				
															kataszteri hold
<i>37. tksz. Győrvári körjegyző javadalma.</i>															
1	a	5'2		5'2										5'2	
Össz.		5'2		5'2										5'2	
<i>38. tksz. Petőmhályfai tanítói javadalom.</i>															
1	a	4'7		4'7										4'7	
	b		0'5	0'5										0'5	
Össz.		4'7	0'5	5'2										5'2	
<i>39. tksz. Vasvári erdőbirtokosság (csatolt erdőrész).</i>															
15	a	8'9		8'9										8'9	
Össz.		8'9		8'9										8'0	
<i>40. tksz. Vasvári jegyzői javadalom.</i>															
1	a	1'5		1'5										1'5	
	b	3'2		3'2										3'2	
Össz.		4'7		4'7										4'7	
<i>44. tksz. Karátzföldi erdőbirtokosság.</i>															
7	a	1'6		1'6										1'6	
	b	3'5		3'5										3'5	
	c	4'9		4'9										4'9	
8	a	0'8		0'8										0'8	
	b	7'3		7'3										7'3	
	c	5'4		5'4										5'4	
	d	3'1		3'1										3'1	
9	a	1'3		1'3										1'3	
	b	11'0		11'0										11'0	
	c	6'0		6'0										6'0	
	d	3'2		3'2										3'2	
	e	1'3		1'3										1'3	
	f	1'2		1'2										1'2	
	g	3'5		3'5										3'5	
Össz.		54'1		54'1										54'1	

Tag	Részlet	Termékeny terület										Terméketlen	Összes terület	A területben beállott változások megnevezése és egyéb megjegyzések	
		erdőterület			az erdőbirtokhoz tartozó egyéb terület										
		erdősült	tisztás	összesen	nyiladék	ház és kert	szántóföld	rét	legelő	havasi legelő	összesen				
		kataszteri hold													
<i>45. tksz. Sárlimizdó község erdeje.</i>															
1	a	2'4		2'4										2'4	
Össz.		2'4		2'4										2'4	
<i>46. tksz. Sárlimizdói erdőbirtokosság „B” gazd. osztálya.</i>															
3	a	4'6		4'6										4'6	
	b	1'7		1'7										1'7	
	c	5'3		5'3										5'3	
	d		0'5	0'5										0'5	
4	a	1'2		1'2										1'2	
5	a	0'9		0'9										0'9	
Össz.		13'7	0'5	14'2										14'2	
<i>47. tksz. Telekes község erdejének „B” gazd. osztálya.</i>															
	1	4'2		4'2										4'2	
	2	5'5		5'5										5'5	
	3	5'5		5'5										5'5	
	4	5'2		5'2										5'2	
	5	2'7		2'7										2'7	
	6	1'9		1'9										1'9	
	7		1'3	1'3										1'3	
Össz.		25'0	1'3	26'3										26'3	
<i>48. tksz. Andrásfa község „A” gazd. osztálya.</i>															
1	a	20'3		20'3										20'3	
	b	2'2		2'2										2'2	
2	a	22'4		22'4										22'4	
3	a	18'1		18'1										18'1	
	b	18'1		18'1										18'1	
	c		0'4	0'4										0'4	
Össz.		81'1	0'4	81'5										81'5	

Tag	Részlet	Termékeny terület										Terméketlen	Összesen	A területben beállott változások megnevezése és egyéb megjegyzések	
		erdőterület			az erdőbirtokhoz tartozó egyéb terület										
		erdőfűtő	tisztás	összesen	nyiladék	ház és kert	szántóföld	rét	legelő	havasi legelő	összesen				
															kataszteri hold
Összesítés.															
24	tksz.	23'3		23'3										23'3	
25	"	3'8		3'8										3'8	
28	"	13'1		13'1										13'1	
30	"	11'5		11'5										11'5	
31	"	4'3		4'3										4'3	
32	"	23'2	0'7	23'9										23'9	
33	"	5'3		5'3										5'3	
34	"	23'5		23'5										23'5	
36	"	33'2	2'1	35'3										35'3	
37	"	5'2		5'2										5'2	
38	"	4'7	0'5	5'2										5'2	
39	"	8'9		8'9										8'9	
40	"	4'7		4'7										4'7	
44	"	54'1		54'1										54'1	
45	"	2'4		2'4										2'4	
46	"	13'7	0'5	14'2										14'2	
47	"	25'0	1'3	26'3										26'3	
48	"	81'1	0'4	81'5										81'5	
Össz.		341'0	5'5	346'5										346'5	

Megjegyzés: A kimutatott területi adatok az erdőkről szóló üzemtervekből vétettek át.

Vázlatrajz a vasvári járás szövetkezeti erdőgazdaságáról.

Teljes magyarázat.

- 2 erdőbirtok
- I.Éfü... tűzemek területi megoszlása
- járáshatár
- síkterület
- dombos terület
- vasútvonal
- fő közlekedési út
- Vasútállomás

Tartalomjegyzék.

	Oldal
A tervezet erdőgazdaságpolitikai indokolása	3
A szövetkezetbe tömörített erdők termőhelyi és állomány- viszonyai	12
A szövetkezetté alakítandó erdőbirtokok üzemtervi állapotának ismertetése	18
A szövetkezeti szervezet kiépítése és a jövedelemmegosztás rendszere	24
A sarjerdő jövedelemszámítási és elosztási tervezete	30
A szálerdő jövedelemszámítási és elosztási tervezete	34
A szövetkezeti erdők üzemtervi, beruházási és személyzeti be- rendezkedése	39
Összefoglalás	41
Köszönetnyilvánítás	42
Szakirodalom	42

1851

1866

